

Visjon
«Den grønne
Helgelandskommunen
som leverer»

Våre verdier:
Samarbeid
Profesjonalitet
Imøtekommenhet
Respekt

Landbruks- og næringsplan 2020-2027

- med strategi og handlingsdel

Vedtatt i Sømna kommunestyre 27.02.2020

Forord:

Denne planen skal vise retning på ønsket utvikling de neste 8 årene. Mange av tiltakene vil kreve en samskaping og felles satsing mellom kommunen, næringsliv og politikere. Vi ønsker at planen kan være en målrettet handling som skal resultere i økt attraktivitet for Sømna som et godt sted å bo, besøke og arbeide.

Arbeidsgruppen ønsker å takke alle som har gitt innspill til planen, og ønsker lykke til de neste 8 år med næringsutvikling i Sømna.

Med vennlig hilsen

Bjørn Torstein Arnes
Leder (kommunestyrerepresentant)

Jan Inge Tjøsvoll
Nestleder (kommunestyrerepresentant)

Tora Frilstad
Medlem (næringslivsrepresentant)

Kristian Reinfjord
Medlem (Sømna Bondelag)

Audhild Bang Rande
Fagleder landbruk- og næring

Nils Nyborg
Jordbrukssjef

Innhold

Forord:	2
Innhold	3
1. Sammendrag	4
2. Innledning og bakgrunn	6
1.1 Et mangfoldig og robust næringsliv i Sømna	6
1.2 Statistikk og tall	7
3. Det attraktive Sømna	9
3.1 Pulsen til «Det attraktive Sømna»	11
4. Visjon og mål:	12
4.1 Strategiske satsingsområder	13
4.1.1 Kundedreven innovasjon	13
4.1.2 Rekruttering og kompetanse	13
4.1.3 Samarbeidsarena	14
4.1.4 Infrastruktur og kommunikasjon	14
4.2 Kommunens roller	15
5. Bransjevise satsingsområder	16
5.1 Landbruk	16
5.1.1 Utfordringer og muligheter for Landbruket i Sømna	17
5.1.2 Generelt	18
5.1.3 Gårdbrukeren	19
5.1.4 Jordbruksareal	20
5.1.5 Kommunalt landbrukskontor	21
5.1.6 Husdyrproduksjon	22
5.1.7 Beite/ utmark /friluftsliv	23
5.1.8 Jakt og vilt	24
5.1.9 Skog	25
5.1.10 Klima/Miljø	26
5.1.11 Knoppskyting fra landbruket	28
5.1.12 Utrede biogassanlegg	29
5.2 Industri -og transportnæringen	30
5.3 Bygge- og anleggssektoren	32
5.4 Havbruk	33
5.5 Fiskeri	34
5.6 Reiseliv, handel og service	36
6. Ansvarsfordeling	41
7. Prosjekt / tiltak som krever ekstra midler utover kontorets arbeidskraft og ressurser:	46

Sammendrag: Landbruks- og næringsplan 2020-2027

Sømna
kommune

Visjon: Den grønne helgelandskommunen som leverer

Hovedmål:

1. SK skal kombinere næringsutviklingsarbeid med bosettingsattraktivitet
2. Satse på eksisterende næringsliv innenfor de næringsområdene hvor vi allerede har vår styrke
3. Landbruket skal utvikles på en bærekraftig og miljøvennlig måte
4. Skape samarbeidsarena med næringslivet lokalt og regionalt
5. Nyskaping og innovasjon
6. SK skal praktisere «En dør inn».

Strategiske satsingsområder:

- Kundedreven innovasjon
- Rekruttering og kompetanse
- Samarbeidsarena
- Infrastruktur og kommunikasjon

Landbruk

SK= Sømna kommune

Generelt

- Bevare små og mellomstore bruk
- Personlig bo og driveplikt
- Spredt bosetting
- Kompetanse og kapasitet ved LK
- LK som den gode hjelper
- Anr. Avløserkurs 9. og 10. kl

Gårdbrukeren

- Styrke fagmiljøet
- Bedriftsledelse i fokus
- Tidlig innsats ved generasjonsskifte
- Forebygge dyrevernstragedier
- Tilgang på landbruksvikar og avløsere

Jordbruksareal

- Verne om dyrka og dyrkbar jord.
- Eie jord fremfor leie
- Nydyrking også av myr
- Areal ute av drift skal følges opp.
- God arraondering

Husdyrproduksjon

- Øke andelen av fylkes melkeproduksjon
- Motivere til utbygging
- Fokus smittevern
- Veterinæravtalsamarb med Bindal fortsetter

Beite/utmark/friluftsliv

- Oppfølging beitebruksplan
- Fokus på innmarksbeite
- SMIL-midler
- Tilrettelegg for friluftsliv

Jakt og vilt

- 4-årig forvaltn.plan
- Felle flere rådyr
- Fellingsrapporter
- SK koordinerer
- Ryddes skog
- Tiltak mot påkjørsler

Skog

- Motivere til skogkultur, veger
- Skogfaglig kompetanse kjøpes fra Brønnøy
- Videreforedling skog f.eks. bioenergi, nlegg flis
- Kurs skogbr.planer
- Tømmerkal Gårdsøya

Knoppskyting

- Fagmøter innen produksjon av bær, frukt, potet og grønnsaker.
- Utvikling av gårdsopplevelser
- Ta i bruk støtteordninger
- «Lam fra Helgeland»

Klima og miljø

- Agronomiske grep
- Drenering, profilering, jordarbeiding
- Forebygge plast og annen forurensing
- Økt skogplanting
- Bekjempe fremmede arter
- Økt lagringskapasitet og miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel

Biogass

- Utrede mulighetene for et biogassanlegg
- Ressurstilgang
- Investeringsnivå
- Forretningsmodell
- Finansiering
- Kommersialisering

Generelt for alle næringer

- SK skal hjelpe gründerne
- Kurs innen etableringsopplæring
- Samarbeid Skole-næringsliv
- Oppfordre til traineestilling
- Delta på yrkesmesser
- Delta i rekrutteringsprogrammet «Heile Helgeland».
- Gjennomføre Sømna næringsforening
- Fremme næringslivets behov innen samferdsel
- Etablere et nettsted for presentasjon av bedrifter i Sømna

Kommunens rolle

- Rammesetter
  - Utviklingspartner
  - Produkteier
  - Koordinator
  - Kontrollmyndighet
- SK ønsker dialog og samhandling med næringslivet!

Øvrig næringsliv:

Industri

- Klyngeutvikling
- Oppfordre til å gjøre bruk av forskning og utviklingsmidler
- SK – bidra til å koble FOU til næringslivet
- Økt aktivitet i «Gamle Meieriet»
- God kvalitet på tilførsel av vann, kloakk og bredbånd
- SK skal erverve næringsarealer for videre salg til næringslivet
- Jobbe for utvidet åpningstider ferjesambandet Holm – Vennesund.
- Vurdere fremtidig organisering og eierskap av industrikaia på Berg

Bygg og anleggssektoren

- SK skal bistå og tilrettelegge for at bransjen kan styrke og tilegne seg rett kompetanse for å vinne anbudsprosesser

Havbruk og fiskeri

- Avsette areal til havbruk i kommuneplanens arealdel
- Kystplan Helgeland som styringsverktøy
- Fokus på klima og miljø
- Andre marine arter
- Info om utdanningstilbud
- Samarbeid skole – næringsliv
- Synliggjøre tilbudet ungdomskvoteordning innen fiskeri
- Vedlikehold fiskeriha vna på Vik

Reiseliv, handel og service

- Skape samarbeidsarena
- Kurs innen opplevelsesutvikling, vertskap, servicenivå og sosiale media
- Definere «Best of Sømna» og velge 5 salgbare konsepter
- Etablere bookbar sykkelutleie
- Infopermer
- Turkart og turløypeplan Sømna
- Turløypene skal være merket
- Utvikle Gamle Vik og Berg til et viktig møtepunkt for turister
- Infopunkt ved Vennesund
- Sundshopen som attraksjon langs Nasjonal Turistveg

2. Innledning og bakgrunn

Strategisk landbruks- og næringsplan for Sømna kommune gir noen rammer for ønsket utvikling av næringslivet i kommunen de neste 8 år. Kommunestyret vedtok i 18/12- 2017 et mandat som gav noen føringer på planens hovedfokus.

- Synliggjøre det tradisjonelle landbrukets betydning i Sømna og formulere strategier og tiltak for å utvikle dette sett i lys av ønsket og fremtidig utvikling.
- Synliggjøre det øvrige næringslivets betydning for Sømna og formulere strategier og tiltak for å utvikle dette sett i lys av ønsket og fremtidig utvikling.
- Gi føringer for en bærekraftig arealbruk i Sømna kommune med vekt på næringsutvikling, bosetting og miljø.
- Gi føringer for kommunen som landbruksmyndighet, herunder hvordan rådgivning og veiledning legges opp og hvilke prinsipper som skal brukes ved behandling av enkeltsaker i kommunen.
- Legge til rette for et samarbeid mellom næringslivet og det offentlige for å velge mål og tiltak samt ansvarliggjøre og involvere flere aktører i oppfølging av planen.

Begrensinger:

- Planen begrenses til mål og tiltak der kommune og næringsliv har reell økonomisk og forvaltningsmessig innflytelse.
- Planen skal være utviklingsorientert, men ambisjonsnivået må samtidig være tilpasset hva som er realistisk mulig å få gjennomført innenfor planperioden.
- Planen skal være kortfattet og oversiktlig. Det legges større vekt på konkrete mål og tiltak enn bakgrunnen for disse.

Planen er en kommunedelplan, og er utarbeidet med grunnlag i bransjemøter og samtaler med næringslivsaktører som har kommet med innspill. Resultat fra en spørreundersøkelse blant gårdbrukerne er også lagt til grunn.

Planen bygger også på signaler fra Regionalt næringsprogram for landbruk i Nordland 2019-2022 og Fylkesplan for Nordland 2013-2025.

Arbeidsgruppen har bestått av kommunestyrerepresentant Bjørn Torstein Arnes (leder), kommunestyrerepresentant Jan Inge Tjøsvoll (nestleder), Kristian Reinfjord representant for Sømna Bondelag, Tora Frilstad representant for øvrig næringsliv.

1.1 Et mangfoldig og robust næringsliv i Sømna

Sømnas næringsliv har både mangfold og spisskompetanse innenfor ulike bransjer. Bredden i bedrifts-Sømna gir innbyggerne i kommunen spesielt, men også i regionen for øvrig et mangfold i arbeidsplasser og tjenestetilbud. Det er en god blanding av små bedrifter som er organisert som mindre aksjeselskap eller enkeltpersonforetak med lokalt eierskap og større industribedrifter med eksternt eierskap. Noen bedrifter har også utviklet seg til å bli ledende både teknologisk og kompetansemessig i sine nisjer. Disse faktorene har bidratt til å gjøre Sømnas næringsliv produktivt med en ettertraktet kompetanse. Dette kan også være sårbart da kompetanse er knyttet til enkeltpersoner.

Jordbruket er en dominerende næringsvei og direkte på gårdsbrukene utføres 148 årsverk (NIBIO nr 83/206). Knoppskyting fra landbruket har også vært betydelig med et omfattende støtteapparat for landbruket som f.eks. avløserer, verksted, entreprenører og rådgiving – forskere anslår at et

årsverk i landbruket opprettholder 1 – 2 årsverk i andre sektorer. I tillegg avspeiles landbrukets betydning i kommunen gjennom lokalisering av Tine Meierier og Hans-Ivar Slåttøy Transport AS. Disse er viktige arbeidsplasser som har sin grobunn i landbruket. Forholdet mellom landbruket og øvrige næringsvirksomheter kan uttrykkes på følgende måte: *Sømna kan ikke leve uten landbruket, men kan ikke overleve av landbruket alene.*

Digitalisering vil endre samfunns-, nærings- og arbeidslivet på flere avgjørende måter i årene som kommer. Dette sammen med robotisering vil bety at arbeidsplasser vi har i dag kan forsvinne, mens andre typer arbeidsplasser vil komme til. NHO beskriver utviklingen slik: *Varer og tjenester vil bli produsert og omsatt langt mer effektivt enn tidligere, noe som legger grunnlag for reduserte kostnader og priser. Nye markeder og nye inntekts- forretningsmodeller vil utvikles, det vil også nye måter å samhandle og drive forskning og innovasjon på. På samme tid vil digitaliseringen utfordre eksisterende samfunnsstrukturer, næringer og arbeidsformer. Slik sett har digitalisering både potensielle fordeler og ulemper, der overordnet utfordring blir å skape nye og helst like produktive arbeidsplasser som erstatter dem som vil forsvinne.*

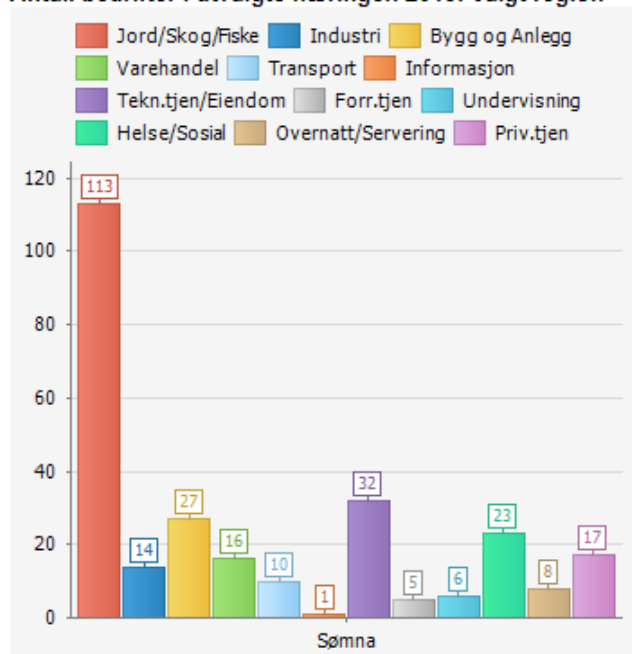
<https://www.nho.no/publikasjoner/p/naringslivets-perspektivmelding/digitalisering/>

Vi vil arbeide for å gjøre næringslivet i stand til å takle denne omstillingen. Kobling mellom industrien og teknologimiljøene og utdanningsinstitusjonene våre må styrkes. Framtidas arbeidsplasser handler blant annet om alt det vi ikke vet noe om enda.

1.2 Statistikk og tall

Pr. 1. januar 2019 er det 272 bedrifter i Sømna. Næringsområdene er:

Antall bedrifter i utvalgte næringer. 2019. Valgt region

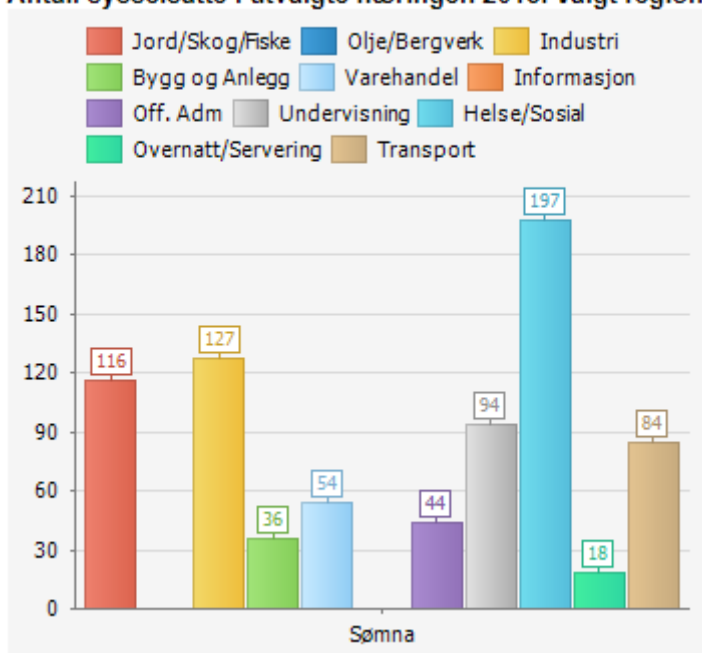
Av nyetableringer ble 5 aksjeselskap og 15 enkeltpersonforetak etablert i 2018. I snitt de siste 5 år har det vært 12 etableringer pr år.

Næringsområdene for 2018 var:

Personlig tjenesteyting	Helse og sosiale tjenester	Teknisk tjenesteyting eiendomsdrift	Industri	Bygg/anlegg	Transport
5	3	6	1	4	1

Totalt sett er det 840 sysselsatte i Sømna. Av dette utgjør 251 ansatte i Sømna kommune (årsmelding Sømna kommune 2018).

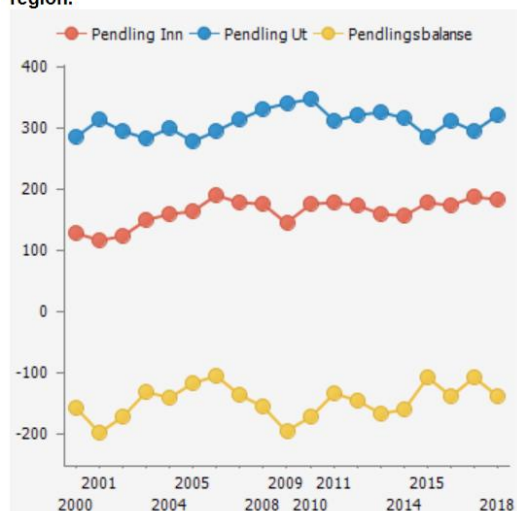
Antall sysselsatte i utvalgte næringer. 2018. Valgt region

Den samlede sysselsettingen i Sømna har vist seg å ha noen svingninger gjennom hele 2000-tallet. Det laveste antallet sysselsatte finner vi i 2001 med 803 sysselsatte. Toppåret i denne perioden er 2006 med 893 sysselsatte. I 2018 var det 840 sysselsatte i Sømna, en økning med 11 fra året før.

Pendlere

Innpendling, utpendling og pendlingsbalanse. Antall. Valgt region.

Ut- og innpendling mellom kommunene i regionen er stor. For Sømna sin del skjer mest mellom Brønnøy og Bindal. I Sømna var det i 2018 et pendlerunderskudd på 138. Det var 320 stk som bodde i Sømna kommune, men som jobbet i en annen kommune. Det var 6 som pendlet fra Sømna til Bindal, 193 til Brønnøy, 1 til hhv. Vega og Vevelstad og 119 som pendler fra Sømna til andre kommuner. 182 personer pendlet inn til Sømna kommune, men bor i annen kommune. Bl.a. 118 fra Brønnøy som pendler til Sømna. Egendekningen, dvs forholdet mellom sysselsatte og arbeidsplasser er på 78.33 %.

Pendling begge veier skjer mellom ulike næringer. De store er Brønnøysundregistrene, varehandel, industri og transport.

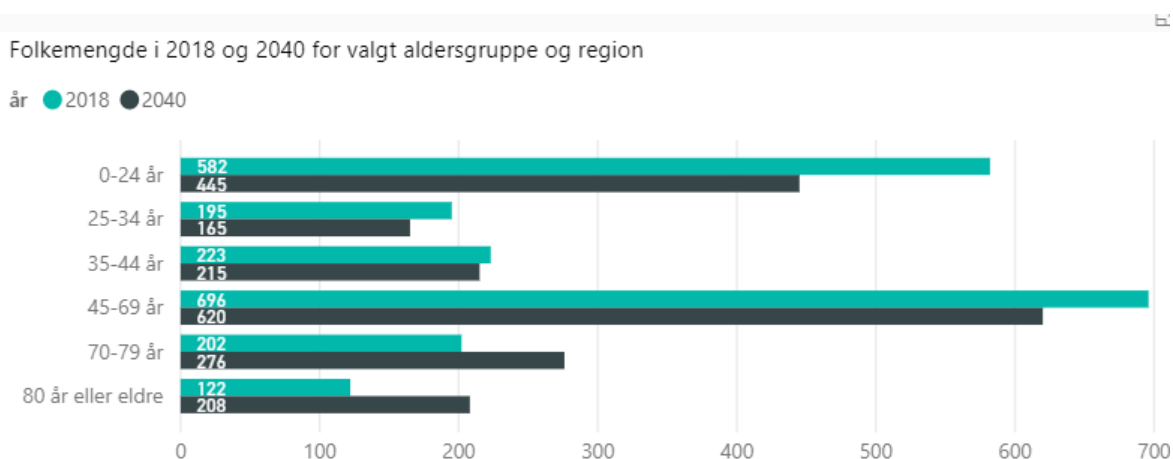
3. Det attraktive Sømna

Et bredt og velfungerende næringsliv er en forutsetning for utvikling og velferd i Sømna kommune. Arbeidsplasser og arbeidsliv er for de fleste en premisse for valg av bosted. Vi ønsker at Sømna skal være attraktiv både som arbeidssted, bosted og besøkssted. Kommunen kan ikke skape attraktivitet alene. Attraktivitet skapes i samspill mellom kommune, næringsliv, lag og organisasjoner. Det er menneskene som bor, jobber og lever i Sømna som skaper stedet. Ytre faktorer og strukturelle forhold kan styre en del av utvikling. Store endringer i strukturelle forhold vil kreve mer av alle og et endringsvillig eller vekstorientert tankesett.

I årene som kommer vil mange små samfunn være truet av befolkningsnedgang. Ungdommene flytter og antall eldre øker.

Framskriving av befolkningsutviklingen i Sømna kommune

KILDE: INDEKS NORDLAND 2018

Hva skaper vekst?

Arbeid og økonomisk vekst kan knyttes direkte mot næringsattraktivitet. Innovasjon og infrastruktur vil derfor være forhold som påvirker nærings- og befolkningsutviklingen.

Sømna kan påvirke egen utvikling gjennom å bli mer attraktiv. Hvordan skal man lykkes med vekst innenfor næringslivet, få flere til å bosette seg og flere til å besøke Sømna?

Telemarksforskning har definert 4 kategorier av stedsqualiteter som skaper attraktivitet når de endres i positiv retning. Modellen kan brukes som er verktøy for å kartlegge utfordringsbildet og utvikle strategiene som må til for å øke attraktivitet. Modellen vil derfor være overbyggende for alle strategier og målsettinger i de ulike næringene som er omtalt i planen.

	Bedrift	Besøk	Bosted
Omdømme	Omdømme som sted å drive næringsliv	Omdømme som sted å besøke	Omdømme som sted å bo
Areal og bygninger	Næringsarealer Lokaler Næringshager	Areal til hytter Eksisterende hytter overnattingskapasitet	Tomteareal Boliger Tilgjengelighet
Ameniteter	Tilgang til forretnings tjenester Service i kommunen FoU og kompetanseinstitusjoner Tilgang på kompetent arbeidskraft	Naturherligheter Tilrettelegging friluftsliv Kulturtilbud Sport og fritidstilbud	Kommunens tjenester, barnehage, skole etc. Naturherligheter Tilrettelegging friluftsliv Kulturtilbud Sport og fritidstilbud
Identitet og stedlig kultur	Nettverk mellom bedrifter Klynger Innovasjonsklima Samarbeid mellom næringsliv og kommune	Gjестfrihet Serviceholdning Samarbeid mellom besøksnæringene Destinasjonsutvikling	Lokal identitet Gjестfrihet Toleranse Samarbeidsånd Utviklingskultur

Omdømme: Handler om omverdens oppfatning av en bedrift, kommune, et sted etc. Et godt omdømme er noe man gjør seg fortjent til og som bygges opp over tid. Hvordan Sømna fremstår utad har betydning for valg av bosted, arbeidssted og besøkssted. Vår adferd, kommunikasjon og relasjoner til omverden er derfor viktig.

Areal og bygninger

Ønsker en bedrift å etablere seg eller utvikle sin eksisterende bedrift er det viktig med tilgjengelige arealer og/eller lokaler. Det kan være både kommunale og private arealer. Det samme gjelder attraktive tomter til fritidsbebyggelse og boliger for helårsbosetting.

Ameniteter handler om goder av fysisk karakter, stedlige tilbud og tjenester som kan bidra til trivsel, bolyst og økt næringsaktivitet. Det gjelder alt fra tilrettelegging av friluftsliv, kulturtilbud, sport- og fritidstilbud, kommunens tjenester innen barnehager, skoler og tilgang til kompetent arbeidskraft og samskaping i næringslivet.

Identitet og stedlig kultur

Identitet er et begrep som gir uttrykk for hvem vi er i forhold til andre og følelsen av at vi har felles interesser eller følelsen av at vi «er i samme båt». Kan det skapes gode arenaer der vi får til et godt samarbeid mellom næringsaktører, hvordan kan man jobbe med destinasjonsutvikling, kan man koble frivillighet og næringsutvikling og hvordan styrke innovasjonsklima slik at det blir vekst. I mange tilfeller er satsing på kultur en del av satsingen på å bli attraktiv for næringsliv og bosetting. Det er lett å se positive sammenhenger mellom kultur og attraktivitet.

3.1 Pulsen til «Det attraktive Sømna»

Omdømmet er ikke noe vi kan bestemme selv, men omverden som definerer om oss. Derfor er det vanskelig å mene om Sømna har et godt eller dårlig omdømme.

De foreslåtte tiltakene i landbruks- og næringsplan vil være en del av omdømmebyggingen.

Suksessfaktoren for å lykkes vil uansett kreve at kommunen, næringslivet, politikere og sivilsamfunnet fremsnakker hverandre, ønske hverandre både suksess og spille hverandre gode.

De siste årene har det vært et generasjonsskifte i boligmarkedet. Eldre kjøper leiligheter og selger sine eneboliger. Det tyder på at både leiligheter og boliger er lett å omsette i Sømna og bidrar til styrket bosetting. Det er få nye eneboliger som bygges, men det ventes en økning etter hvert som nye attraktive tomteområder blir klargjort og lagt ut for salg.

Totalt finnes det 387 fritidsboliger. Det er bygd 32 nye fritidsboliger siden 2017 og 6 stk i 2019.

Kommunen har tilgjengelige næringsarealer både på Berg, Vik og Vennesund. Om det er de riktige arealene for fremtidig utvikling er vanskelig å si. Gjennom kommuneplanens arealdel vil kommunen legge til rette for næringslivets fremtidige behov for næringsarealer.

De stedlige tilbudene i Sømna er mange. bl.a. finnes det rundt 58 frivillige lag og foreninger, turterreng med oppmerkede løyper og et idrettslag som tilbyr et variert utvalg av sportsgrener der ungdommer hevder seg i norgestoppen. Idrettsanlegget på Vik er et godt eksempel på samarbeid mellom kommunen, frivilligheten og næringslivet.

Kommunen driver en kulturskole for innbyggere i alle aldre og som betegnes som flaggskipet i kommunens kulturliv. Dette på tross av dårlige lokaler for å utøve musikk, dans og teater.

Flere næringsaktører har uttrykt at et kulturbygg vil være en viktig faktor for å kunne trekke til seg arbeidskraft som det pr i dag er vanskelig å rekruttere i lokalsamfunnet.

Landbruksnæringa har bondelaget som primus motor for et godt fagmiljø, samt aktive produsentlag, avløserlag, regnskapslag, skogeierlag med videre. Det øvrige næringslivet mangler en utviklingsarena der de kan løfte frem saker som opptar dem.

Sømna kommune og Sømnasamfunnet står overfor både demografiske og andre utfordringer av hittil ukjent omfang og kompleksitet. Noen gode råd på veien for å fortsette arbeidet med økt attraktivitet, men som ikke er direkte knyttet til mål og tiltak i planen er:

- **Skape gode oppvekstmiljø for barn og unge**
- **Trekke i samme retning, fremsnakke hverandre og unne hverandre suksess**
- **Løfte frem de gode suksesshistoriene**
- **Være bevisste på adferd, kommunikasjon og relasjon til omverden (media, sosiale media m.fl.).**
- **Skape de gode samarbeidsarenaene både politisk, blant frivillige lag og foreninger og hos næringslivet.**
- **En fremoverlent og proaktiv kommunal administrasjon som legger til rette og har en positiv holdning til næringsutvikling og nyskaping.**

4. Visjon og mål:

Landbruks- og næringsplan definerer målsettinger, strategiske valg og tiltak som blir viktige for å skape en ønsket fremtid.

«Den grønne helgelandskommunen som leverer»

Dette er visjon for Kommuneplanens samfunnsdel som ble vedtatt i desember 2017. Den skal være overbyggende for alle planer i Sømna kommune.

Det betyr at alle målsettinger og tiltak som er beskrevet i Strategisk landbruks og næringsplan skal «levere» i henhold til visjon.

Disse hovedmålsettinger som vil være førende for næringsutviklingen i Sømna kommune fra 2020 til 2027:

Hovedmål:

1. **Sømna kommune skal kombinere næringsutviklingsarbeid med bostedsattraktivitet.** Vi tror ikke det vil være tilstrekkelig å skape flere arbeidsplasser for å opprettholde bosettingen. Det vil også være nødvendig å skape tilstrekkelig bostedsattraktivitet for å sikre rekruttering til de nye arbeidsplassene. Sømna som et godt sted å bo og leve er også et godt sted å besøke. Målsettingen er derfor å dekke alle attraktivitetsfaktorene.
2. **Satse på eksisterende næringsliv innenfor de næringsområdene hvor vi allerede har vår styrke.** Vi skal bygge på det beste vi har og legge til rette for videreutvikling av bedrifter som har potensiale og som er motivert for videre vekst og innovasjon
3. **Landbruket i Sømna skal utvikles på en bærekraftig og miljøvennlig måte** som sikrer økt verdiskaping og mangfold, og gjør at vi øker vår andel av fylkets landbruksproduksjon.
4. **Skape samarbeidsarena med næringslivet lokalt og regionalt.** Etablere fagmiljø, innovasjonsforum og klyngesamarbeid både lokalt i Sømna, men også med andre miljø i regionen der det er naturlig. Innenfor landbruk handler det om å videreutvikle fagmiljøene som allerede finnes.
5. **Nyskaping og innovasjon:** Kommunen skal legge til rette for nyskaping og innovasjon gjennom å søke knoppskyting fra eksisterende aktører, synergier mellom aktører og næringsmessig innovasjon på nye områder.
6. **Sømna kommune skal praktisere «Ei dør inn».** Kommunen skal rettlede og utføre god praksis for å bistå gründere fra idé til bedrift. Det handle om å navigere mellom ulike støtteordninger, utvikle forretningsplaner og forretningsmodeller og veilede slik at gründeren blir satt i kontakt med det rette kompetansemiljøet.

4.1 Strategiske satsingsområder

4.1.1 Kundedreven innovasjon

Begrepet innovasjon beskrives ofte som noe som er nytt, nyttig eller nyttiggjort. Man kan også si at *Innovasjon er en ny og bedre løsning, som er så bra at den tas i bruk.* (kilde: Innovasjon i praksis). Det kan være en vare, tjeneste, opplevelse eller en prosess. Den som tar løsningen i bruk kan være kunder, brukere, beboere, pasienter, elever, passasjerer, ansatt osv. I planen bruker vi kunder som fellesbetegnelse. Det er viktig å skape en løsning som kundene vil kjøpe og som har en verdi som kundene ønsker å ta i bruk. Dette kalles kundeinnovasjon eller Design Thinking. Design Thinking er en metodikk som består av flere forskjellige teknikker som gjøre det lettere å sammenfatte, organisere og forstå kundebehovet.

I fremtiden vil konkurransen handle om å vinne kunder. Derfor vil innsikt om kundebehovet bli særdeles viktig.

Tiltak:

- Grundere og virksomheter som ønsker å videreutvikle eller utvikle en ny vare/tjeneste skal introduseres for tankesettet Design Thinking gjennom kurs/seminar.
- Invitere Innovasjon Norge til Sømna for å fortelle om virkemiddelordninger for næringslivet.
- Kommunen skal prioritere ressurser internt for å nå planens hovedmålsetting som er: *Rettlede og utføre god praksis for å bistå gründere fra idé til bedrift. Det handle om å navigere mellom ulike støtteordninger, utvikle forretningsplaner og forretningsmodeller og veilede slik at gründeren blir satt i kontakt med det rette kompetansemiljøet.*
- Sammen med veiledningsapparatet i de andre kommunene på Sør-Helgeland skal vi jobbe for et årlig kurs i etablereropplæring.

4.1.2 Rekruttering og kompetanse

Kommunen har et variert næringsliv med behov for stabil og kvalifisert arbeidskraft i privat og offentlig sektor. I følge Indeks Nordland 2019 vil tilgang på arbeidstakere med kompetanse være en knapphet de kommende årene.

Det blir kamp om ungdommer med høyere utdanning. Kommunene skal konkurrere med tettsteder og byer som har større variasjon og jobbmuligheter. Det blir derfor viktig at bedrifter og samfunn moderniseres og holdes konkurransedyktig i forhold til verden rundt oss.

Traineestilling kan være en måte å koble nyutdannede til bedrifter. Dette er i praksis en aspirantstilling der man skal få praktisk og teoretisk erfaring for å kvalifisere til en fast stilling i bedriften. På Helgeland organiseres denne ordningen gjennom Kunnskapsparken Helgeland.

Delmål 1: Sømna skal skape gode relasjoner til ungdommer og unge voksne, og vil bygge kunnskap om næringslivets behov for fremtidig kompetanse.

Tiltak:

- Skoleverket oppfordres til å samarbeide tettere med næringslivet i f.eks prosjektarbeid i skolen og elevbedrift
- Minst en bedrift i Sømna skal opprette traineestilling.

- Jobbe for at skolen planfester og gjennomfører lokale bedriftsbesøk
- Arrangere årlige treff mellom kommunen, ungdommer og studenter
- Delta på yrkesmesser ved Brønnøy videregående skole
- Arrangere avløserkurs for 9. og 10 klasse hvert andre år i samarbeid med NLT

Delmål 2: Synliggjøre næringslivet og kommunens behov for rekruttering.

Tiltak:

- Bistå i tekstutforming ved utlysning av stillinger
- Lære å bruke film i presentasjon av bedriften
- Delta i rekrutteringsprogrammet "Hele Helgeland"
- Utvikle en «Velkomstpakke» for nytilflyttere som presenterer muligheter for å leie, kjøpe bolig, tomter, fritidstilbud, barnehage og skoletilbud.
- Utrede en samarbeidsarena for skole og lokalt næringsliv gjennom å opprette et praktisk bygg i gamle brannstasjon.

4.1.3 Samarbeidsarena

Landbruket har gode samarbeidsarenaer som gjennom ulike faglag som bondelag, produsentlag, skogeierlag, mattilsyn samt friville lag og foreninger. Administrativt i kommunene vil det være viktig å søke et enda tettere samarbeid, da både fagmiljøet og ressursene blir mindre.

Sømna næringsforening ble stiftet i 2004 der formålet var å arbeide for en god utvikling av næringslivet i Sømna og Sør-Helgeland. Foreningen har hatt liten aktivitet de siste årene og derfor er det nødvendig å avklare næringslivets behov og ønske om en slik forening.

Samarbeid blir utdypet videre innenfor hver bransjebeskrivelse i planen.

Tiltak:

- Avklare næringslivets behov for å blåse liv i Sømna Næringsforening.
- Videreføre det gode samarbeidet i landbrukets faglag.
- Søke et tettere administrativt samarbeid med kommunene på Sør-Helgeland.

4.1.4 Infrastruktur og kommunikasjon

En effektiv kommunikasjon og infrastruktur er en forutsetning for å kunne utvikle vårt ressurs- og næringsmessige potensiale fullt ut. Gode samferdselsløsninger er viktig for næringslivet for å få varer og tjenester ut i markedet på en effektiv og sikker måte.

Innen fagområde inngår flyplass, kai/havner, ferjeforbindelser, veinett, planverk, næringsareal, sjøareal, bredbånd og mobilnett.

Målsetting: Sømna kommune skal være i front for å legge til rette for infrastruktur og gode kommunikasjonsløsninger for næringslivet.

Tiltak:

- Fremme næringslivets behov for kommunikasjon og samferdsel i regionale og nasjonale beslutningsprosesser.
- Fremme næringslivets behov for levering av eksterne varer og tjenester
- FV17 med ferjeforbindelser og Tosenvegen er viktige veistrekninger som bør prioriteres med hensyn til veistandard og åpningstid på ferjene.
- Utvikle bedre forbindelse fra Holm til E6 sørover.
- Sammen med kommunene på Sør-Helgeland skal man jobbe for å utvikle flytilbudet til regionen.
- Fremme regulerte næringsareal og næringslokaler for utvikling av nye og eksisterende virksomheter
- Det skal legges til rette for bredbånd og/eller et godt mobilnett i hele kommunen.
- Kommuneplanens arealdel skal rulleres i kommende valgperiode.

4.2 Kommunens roller

Sømna kommune er en viktig aktør i næringsutviklingen. Litt forenklet kan man si at kommunen har fire roller:

1. Rammesetter: Gjennom kommunal planlegging som f.eks. arealplaner og politiske føringer osv.
2. Utviklingspartner: Stimulere til næringsutvikling, mobilisere, veilede og koordinere, opprette og forvalte offentlige virkemiddelordninger som f.eks. næringsfond, SMIL-midler osv.
3. Produkteier: Tilrettelegge gågater, turstier, badestrender, rasteplasser, offentlige rom osv.
4. Koordinator: Forvalter helheten og mange sektorer med betydning for stedets utvikling som attraktiv kommune.
5. Kontrollmyndighet: produksjonstilskudd, kontroll av at bygg holder nødvendige standarder, kontroll av motorferdsel i utmark, kontroll av forurensing, skjenkekontroller, kontrollør for Innovasjon Norge i investeringssaker

(Kilde: Håndbok for reisemålsutvikling, 2015)

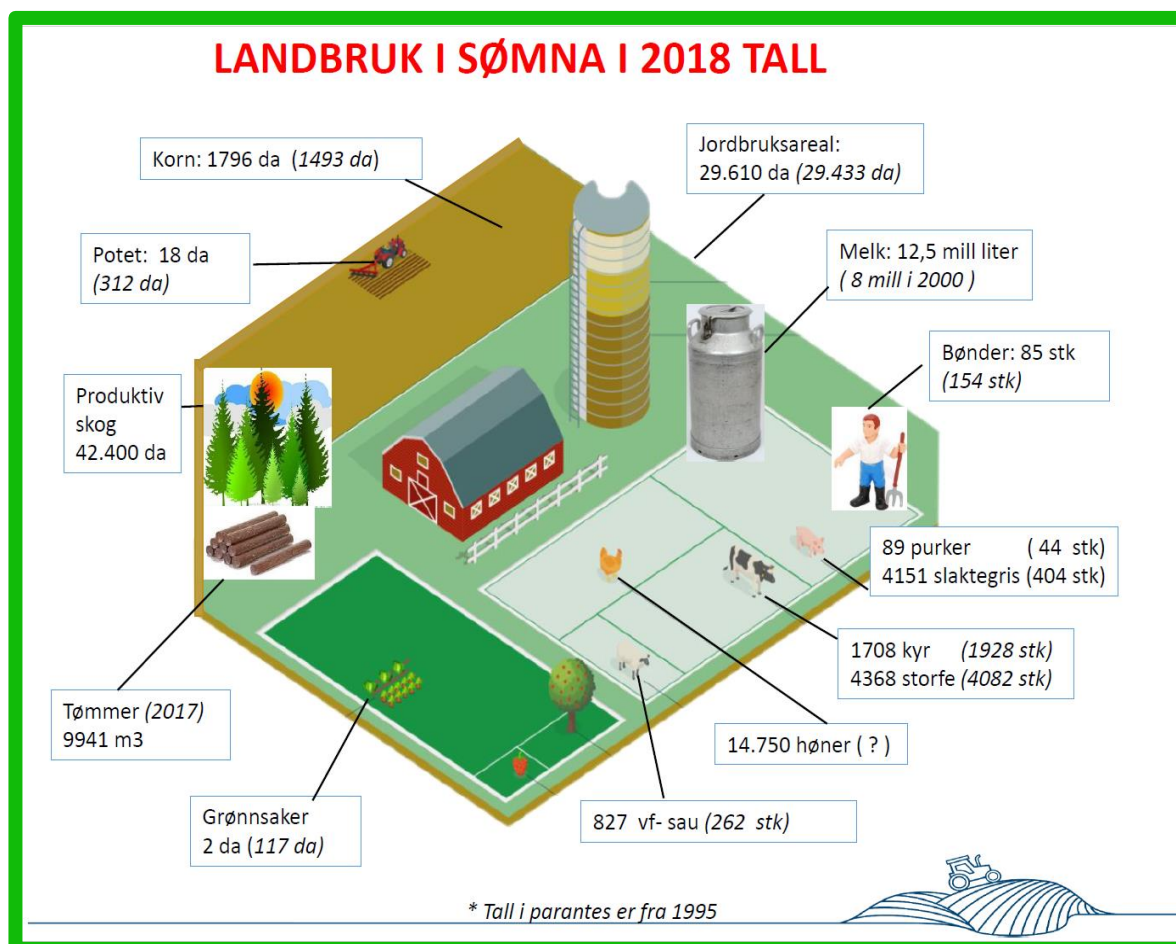
Kommunen skal jobbe for god dialog og samhandling med næringslivet. Årlig har kommunen budsjettert med ca. kr. 300.000,- til kommunalt næringsfond. Dette skal gi muligheter for lokalt næringsliv å søke i henhold til gjeldende vedtekter. Det er opp til politikerne å vedta og regulere/endre både årlig budsjettering og vedtekter. Næringsarbeidet er organisert i en felles enhet med landbruk og næring, men det jobbes også tett med teknisk og rådmannens stab. Et godt næringsarbeid betyr også samhandling med politisk ledelse.

5. Bransjevisse satsingsområder

Dette kapitlet beskriver satsingsområdene innenfor hver bransje de neste 8 årene.

5.1 Landbruk

Landbruk er Sømnas viktigste næring og bidrar til bosetting, sysselsetting og identitet. Det skaper store ringvirkninger i form av arbeidsplasser i andre næringer og former kulturlandskapet vårt.

Landbruken i Sømna:

- En av Nordlands mest landbruksavhengige kommuner.
- Mer melkeproduksjon og flere melkekyr enn i noen annen kommune i Nord-Norge.
- Meget stor aktivitet blant gårdbrukerne.
- Mest midler fra Innovasjon Norge til fjøsutbygging i Nordland siste 10-år.
- Store gårdsbruk og brukere som er yngre enn snittet i Norge.
- Stor nedgang i antall bruk (litt mindre enn snitt i Norge)
- Vi har hatt og står foran flere generasjonsskifter.
- Mer fulldyrka jord enn noen annen kommune i fylket - likevel er dyrkajord en minimumsfaktor.
- Korte avstander og et meget godt fagmiljø.

5.1.1 Utfordringer og muligheter for Landbruket i Sømna

Positive utviklingstrekk/ muligheter	Negative utviklingstrekk/ trusler
<p>Gårdbrukere i Sømna</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Mye generasjonsskifter og unge bønder ✓ Stor investerings- og satsingsvilje ✓ Høyt motiverte og meget godt fagmiljø ✓ Generelt lav lånerente ✓ Godt støtteapparat med avløsere, verksted, entreprenører, LK, rådgivningstjenester mv. ✓ Godt organisert med bondelag, produsentlag, skogeierlag, samvirke, regnskapslag mv. ✓ Høy status / gårdbrukere føler seg verdsatt ✓ Stor kompetanse - spesielt melk, kjøtt, gras 	<p>Gårdbrukere i Sømna</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Økende gjeldsnivå og økende lånerente ✓ Liten kultur for å tenke tilleggsnæring ✓ Infrastruktur (vei, bredbånd, mobil) ✓ Ensidig produksjon (gras/kjøtt/melk) = sårbart ✓ Få avløserringer og avløsere gjør det vanskelig å kjøpe seg fritid ✓ Dyktigere på drift enn ledelse ✓ Stort behov for investeringer i driftsbygninger og jordbruksareal
<p>Skog</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Blir mye hogstmoden skog framover ✓ Det grønne skiftet - CO2-binding, ✓ Flisfyringsanlegg ved Meieriet ✓ Potensiale: massivtre, klær, dyrefor, diesel mv 	<p>Skog</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Skogeiere i Sømna har hverken tid eller tradisjon for skogbruk ✓ Mangler videreforedlingsnivå lokalt ✓ Beite prioriteres foran skogplanting
<p>Gårdsbruket</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Store bruk, mye jord, mange utbygde fjøs ✓ Store potensielle beiteområder ✓ Produksjon av melk og kjøtt øker ✓ Digitalisering /Robotisering/ presisjonsjordbruk/ Teknologiske muligheter 	<p>Større bruk kan medføre</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Færre bruk = færre å samarbeide med ✓ Mindre tid til å tenke utvikling, familie/fritid ✓ Kan gi stordriftsulemper ✓ Mindre marginer (økonomi, dyrevelferd ol.) ✓ Færre bruk med kapasitet til tilleggsnæringer
<p>Jordbruk / Husdyrhold</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Godt klima /arrondering / jordkvalitet ✓ Korte avstander gir potensiale for samarbeid ✓ Arktisk landbruk er et potensial siden vi har et gunstig klima og ligger Nord-Norge ✓ Megatrender: økt forbruk av grønnsaker, korn, belgvekster ol ✓ Stort potensiale for Biogasanlegg ✓ Økt temperatur og lenger vekstsesong 	<p>Jordbruk / Husdyrhold</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Store besetninger gir økt smittepress ✓ Dyrkajord er minimumsfaktor ✓ Ny gjødselsforskrift vil påvirke spredetid, spredeareal og lagerstørrelse ✓ Forbud mot nydyrking av myr ✓ Megatrend: redusert forbruk av melk og kjøtt ✓ Andelen med leid jord og melkekvote øker ✓ Overproduksjon på feks. melk, kjøtt ✓ Klima - Villere og våtere vær, mer sykdommer, insekter, uønskede planter. ✓ Noe jord er ute av drift / ekstensivt drevet ✓ Generelt litt for dårlig stell av beite
<p>Vilt / utmark</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Elg: Godt organisert og passe stor bestand ✓ Hjort: Bestanden har ikke økt plagsomt ✓ Tilnærmet rovdryfri sone ✓ Vi har et profesjonelt ettersøkslag 	<p>Vilt / utmark</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Liten interesse for viltforv. blant grunneiere ✓ For stor rådyrbestand, mange påkjørsler ✓ Mye kratt langs veiene, behov for rydding ✓ Sen slått av veikanter-fare for dyrepåkjørsler

5.1.2 Generelt

Sømna er en av de største landbrukskommunene i fylket og vi er en av de som er mest avhengig av landbruk ut fra den sysselsettinga næringa opprettholder.

Vi har mange bedrifter som yter tjenester til landbruket og stor aktivitet på gårdsbrukene fører til utstrakt kjøp av produkter og tjenester lokalt. Dette gjør at ringvirkningene av landbruket er meget stor i vår region.

Mål: Opprettholde et attraktivt og mangfoldig landbruk som bidrar til verdiskaping, aktivitet og bosetting.

Tiltak/ Delmål:

- Bevare små og mellomstore bruk som grunnlag for bolyst, landbruk og tilleggsnæring
- Bidra til samarbeide om maskiner, beite, utmarkstiltak, vilt, gjødsel mv.
- Infrastruktur med veg, vann, internett og mobildekning må være bra i hele kommunen. Viktig at en utbygging ikke blokkerer for en annen.

- Det skal være positiv fokus på landbruk i skole og barnehage – feks. inn på tunet, gårdsbesøk, kjøkkenhager, avløserkurs
- Næringa sitt omdømme må heves gjennom positive medieomslag, åpen gård, attraktive kulturlandskap ol
- Opprettholde de gode hjelperne til landbruket enten det er entreprenører, elektrikere, rådgivere, regnskapskontor, snekkere, landbruksverksteder eller andre.
- TINE-meieri avd Sømna skal ha så gode lokale forhold at vi sikrer fortsatt drift og utvikling.
- Økologisk landbruk skal utvikles i tråd med sentrale satsinger på området.

Visste du at i Sømna:

- ✓ Produserte jordbruket varer og tjenester for 156 millioner kroner i 2014 – 21 mill. mer enn den nest største kommunen i fylket. (Kilde:NIBIO)
- ✓ Utføres 152 årsverk direkte på gårdsbrukene. (Nibio rapport nr 2/2016). Det anslås grovt at et årsverk i jordbruket opprettholder 1,5 – 2 årsverk i andre næringer. Dermed opprettholder jordbruket godt over 400 årsverk.

Bygda Øverdala med aktive gårdsbruk og fossen Kjerringmiga midt i bildet.

Foto: Nils Nyborg

5.1.3 Gårdbrukeren

Spørreundersøkelse i 2019 viser at brukere i Sømna er mer positive enn snittet i Norge. Vi har meget stort omfang på grøfting, fjøsutbygging, nydyrking og miljøtiltak. Mange som besøker Sømna vframhever de velstelte brukene og kulturlandskapet

Et gårdsbruk er en stor bedrift og mange bruk i Sømna har en omsetning på godt over 2 millioner og et arbeidsomfang på godt over to årsverk.

Gårdbrukere må ha kompetanse til å takle daglig drift, samtidig som de ser og forstår utviklingstrekk i samfunnet, og velger rett utviklingsstrategi for seg selv og sitt bruk. Bruket kan være en ensom arbeidsplass hvor man må kjøpe seg fritid og hvor potensialet for økonomisk tap samt lidelse hos dyr er stor hvis brukeren ikke er på topp til enhver tid.

Mål: Brukerne skal ha tilgang til drifts- og ledelseskompetanse som gjør dem til dyktige driftsledere med forsvarlige arbeidsforhold og tilstrekkelig tilgang til fritid.

Visste du at i Sømna:

- ✓ *Er antall gårdsbruk redusert fra 147 stk i 2001 til 85 stk i 2018. 57 % nedgang er litt lavere enn i resten av Norge.*
- ✓ *Er gårdbrukerne yngre enn snittet. (Sømna: 50 år, Norge: 54 år). Vi har mange brukere under 40 år (Sømna: 17 %, Norge 10 %). Samtidig ser vi at 34 av gårdbrukerne våre er over 55 år og står foran et valg om framtidig drift av bruket i løpet av planperioden.*
- ✓ *Produseres mer melk, kjøtt og grovfôr nå enn i 1990 av halvparten så mange bruk.*
- ✓ *Har vi få kvinnelige gårdbrukere. (Sømna: 12%, Norge: 16%)*

Tiltak

- Styrke det gode fagmiljøet gjennom samarbeidstiltak og arrangement som bondepub / fagdager / studieturer mm
- Heve gårdbrukerens kompetanse innenfor: daglig drift, ledelse, økonomi, og nye muligheter. f.eks Agrofram, Etablererkurs mv
- Støtte opp ved generasjonsskifter gjennom:
  - Årlige fagmøter for unge/nye gårdbrukere
  - Besøk hos nye gårdbrukere
  - Støtte via næringsfondet til bistand før/under og etter overtagelse av gårdsbruk.
- Kommunen skal bistå med kontrakter, leieavtaler, støtteordninger, midler fra Innovasjon Norge og annet som brukerne trenger bistand til.
- Arbeidsgruppa for å forebygge dyrevernstragedier skal opprettholdes. Den består av landbrukskontor, Mattilsyn og Norsk landbruksrådgivning. Vi skal ha et HMS-fokus og det er en 0-visjon på skader innen landbruk.
- Ferie og fritid skal sikres gjennom tilgang på landbruksvikar og avløser. Det skal opprettes flere avløseringer. Avløser skal få tilbud om kurs (språk, førerkort og utdanning). Lærlingeordningen skal nyttes.
- En større andel av tilskudd til ferie og fritid skal brukes samt at refusjon for sykeavløsning skal skje raskt og korrekt

5.1.4 Jordbruksareal

Jordbruksareal er en minimumsfaktor i Sømna. De fleste trenger mer jord for å sikre brukets framtid. Det er meget viktig at både beite og dyrkajord utnyttes godt og vi skal ha en meget restriktiv holdning til bruk av dyrka og dyrkbar jord til andre formål.

Matjord er en knapp og ikke-fornybar ressurs. Stortinget har vedtatt at matproduksjonen i Norge skal økes med 20 % før 2030 og FAO har beregnet at den globale matproduksjonen må økes med 70 % før 2050. Som en av de største landbrukskommunene i Nordland må vi bidra med vår del av denne økningen.

Mål: Dyrka og dyrkbar jord skal ha et meget sterkt vern i Sømna og jorda skal drives slik at vi øker vår andel av fylkets matproduksjon.

Visste du at i Sømna:

- ✓ Er snittsbruket stort med 348 da jordbruksareal inkl leiejord. (Norge:249 da)
- ✓ Er det mer fulldyrka jord (pløybar jord) enn i noen annen kommune i fylket.
- ✓ Utgjør jordbruksarealet ca 16 % av landarealet (Norge: ca 3 %)
- ✓ Har vi ca 12.000 dekar som kan dyrkes til god matjord. Myr er 43% av dette.

- Dyrka og dyrkbar jord skal brukes til landbruk. Dette skal sikres ved:
  - Meget restriktiv behandling av reguleringsplaner og søknader om omdisponering.
  - Å utrede alternative kostnader ved for utbygger ved omdisponering/ nedbyggig av jordbruksareal. F.eks.:flytting av matjord, nydyrke tilsvarende areal, innføre jordbank el.
  - Areal ute av drift skal følges opp.
- Det åpnes for en begrenset omdisponering av dyrkajord til gang og sykkelvei.
- Gårdbrukeren skal i størst mulig grad eie jorda han driver. Leid jord skal være på minimum 10-års skriftlige jordleieavtaler.
- Avlingsnivået skal heves gjennom kompetanseheving samt hjelp med plan for drenering, erosjonsforebygging, gjødsling ol.
- Det skal motiveres til økt dyrking av grønnsaker, poteter, frukt, bær, korn ol. Spesielt av produkt som kan videreføres lokalt
- I Sømna er vi positive til nydyrking, også av egnet myrareal.

*Rundballer i Bøengan.
Foto: Nils Nyborg*

5.1.5 Kommunalt landbrukskontor

Enhet for Næring og Landbruk i Sømna har fire ansatte som følger opp kommunens næringsliv. Dette er en viktig oppgave som blir høyt prioritert.

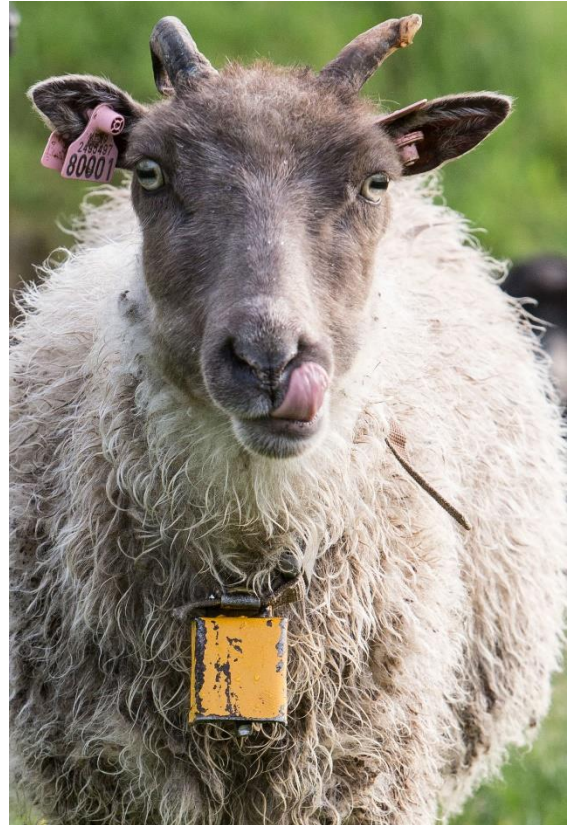
Vi har et egne politiske utvalg som behandler landbruks-, vilt- og næringsaker. I tillegg til politikere velges det inn personer med særinteresser/kompetanse og dette oppleves positivt.

Innen landbruk er kommunen pålagt en rekke forvaltnings- og kontrolloppgaver. Utførelsen av disse oppgavene er en forutsetning for at kommunen skal få rammetilskudd og for at gårdbrukerne skal få offentlige tilskudd. Vi er positive til å inngå forpliktende samarbeide med nabokommunene om dette arbeidet.

Mål: Sømna kommune skal ha kompetanse og kapasitet til å ivareta næringens behov og bidra til utvikling av landbruket innenfor lovens rammer.

Tiltak/delmål

- I politiske organ som behandler landbruks- og viltsaker skal bondelag og viltinteresser være representert.
- Bo og driveplikt skal håndteres strengt i Sømna. Boplikten skal i utgangspunktet være personlig, dvs det er eier som skal bo på eiendommen.
- Det skal arbeides for best mulig arrondering. Vi anser at kjøp og leie av jord innenfor kommunens grenser gir driftsmessige gode løsninger.
- Vi aksepterer fradeling av kårboliger nær tun, forutsatt at de drifts- og miljømessige ulempene ikke blir for store.

Sau på beite i Sømna. Foto: Tone Sund

- Bosetting i alle deler av kommunen vurderes som positivt, forutsatt at det ikke beslaglegges dyrkajord eller fører til drifts- og miljømessige ulemper. I delingssaker og reguleringsplaner må tomteeier opplyses om at det foregår normal landbruksaktivitet i området.
- Kompetanse/kapasitet ved Landbruks- og næringskontor skal opprettholdes og det skal være et aktivt og hjelpelig LK i Sømna.
- Vi er positive til interkommunalt samarbeide om landbruk.
- LK skal prioritere oppgaver som utløser tilskudd/støtte/refusjoner til næringa.

5.1.6 Husdyrproduksjon

Melk og storfe er bærebjelken i landbruket i Sømna. Produksjon og kvalitet preger næringa, men det er i dag er utfordringer pga utfasing av Jarlsbergost kombinert med redusert forbruk og økt import. Vi har dyktige produsenter både med gris, høns og sau. Det skal motiveres økt satsing på husdyr generelt.

Gjødselsforskrift, løsdriftskrav, nye tekniske løsninger, trender og krav til bedre forhold for dyr og mennesker gir store investeringsbehov i planperioden. Byggeaktiviteten er meget stor i Sømna, og den må opprettholdes.

Mål: Sømna skal være Nord-Norges største melkekommune samtidig som det åpnes for andre husdyrproduksjoner i tidsriktige bygg og med fornuftig forvaltning av gjødsel og miljø.

Tiltak/delmål:

- Sømna skal øke sin andel av fylkets melkeproduksjon.
- Kommunen skal bidra til at TINE-meieri avd Sømna samt andre bedrifter som yter tjenester til landbruket eller tar imot produkt fra landbruket opprettholdes
- Veterinærvaktsamarbeid m Bindal skal videreføres

- Det skal legges til rette for utbygging av fjøs også på små og mellomstore bruk.
- Økt fokus på smittevern

Visste du at i Sømna:

- ✓ *Produseres ca 12,5 millioner liter melk årlig og vi er størst i Nord-Norge. (nr 2: Alta-10,9 mill, Nr 3: Balsfjord-7,4 mill, Nr 4: Vega-7,3 mill, Nr 5: Brønnøy-6,6 mill)*
- ✓ *Har 56 % av brukene løsdriftsfjøs (Nordland: 38 %). Fra 2034 skal alle fjøs skal være løsdrift.*
- ✓ *Har over 50 % av melkebrukene melkerobot i 2020.*
- ✓ *Har vi dobbelt så mange purker og 10 ganger så mange slaktegris som i 1995.*
- ✓ *Ble det bygget ut 36 fjøs med støtte fra Innovasjon Norge i perioden 2008 - 2016. Samlet kostnad var ca 125 millioner.*
- ✓ *Sømna fikk desidert mest støtte fra Innovasjon Norge avd Nordland med 23,3 mill i perioden 2008-2016. (Nr 2: Hemnes - 17,6 mill, Nr 3: Vega - 12,6 mill)*

*Ku på beite i Kjørsvik.
Foto: Tone Sund*

5.1.7 Beite/ utmark /friluftsliv

Grovforproduksjon er en minimumsfaktor i landbruket. Da er det viktig å se på andre ressurser, i første rekke utmarksbeite.

Sømna kommune vedtok sin første beitebruksplan i 2018. Et flertall av brukerne ønsker mer utmarksbeite, men bremses av arbeidsmengden med skogrydding, gjerding og tilsyn. Mange mangler egnet beiteareal. Lengre vekstsesong, høyere temperatur og god tilgang på fuktighet vil gi lenger beiteperiode og mulighet for økt fôropptak.

Utmarka brukes til jakt og fiske, skogsdrift, turstier, hytter/hus, reindrift, sopp- og bærplukking samt ren rekreasjon. Mange brukere med ulike prioriteringer kan medføre konflikter som man må prøve å forebygge.

Mål: Beitearealene i Sømna skal økes og gi større avkastning samtidig som det åpnes for andre brukergrupper under kontrollerte forhold slik at man forebygger konflikter.

Visste du at i Sømna:

- ✓ Ønsker 96 % av brukene å øke eller opprettholde beitebruk i utmark.
- ✓ Ønsker 54 % av brukerne organisert samarbeide om utmarksbeite. Ingen har slikt i dag.
- ✓ Utgjør utmarksbeite ca 29.000 da. Det kan økes til ca 74.000 da.
- ✓ Er verdien av utmarksbeite ca 3-3,5 mill. kroner pr år og kan dobles.
- ✓ Er rydding av beite i utmark høyest prioritert ved tildeling av SMIL-midler

Tiltak/Delmål:

- Følge opp beitebruksplan for Sømna.

- Midler til Spesielle miljøtiltak skal fremme utmarksbeiting og forebygge konflikter gjennom støtte til:
  - Digitale gjerder, radiobjeller ol. (eks Nofence)
  - Port/Le samt «Vær varsomplakater» der stier krysser beite.
  - parkeringsplass ved turstier.
- Stelle beitene bedre slik at de gir større avling. Beiteslipp bør skje tidligere siden økt temperatur og vår med mye lys gir tidligere vekststart.
- Tilrettelegge for friluftsliv og forebygge konflikter ved at stier og løyper følger nasjonale standarder og at motorferdsel i utmark skjer i ordnede former
- Kartlegge og fremme miljøtilstanden i vassdragene
- Forebygge rundballeplast og annen forurensing fra landbruket
- Utsiktsrydding langs veier, inkl nasjonale turistveier

Speidere som griller og fisker ved Fjell-dalsvatnet. Foto: Nils Nyborg

5.1.8 Jakt og vilt

Elgjakt i Sømna startet i 1981 og vi har nå gode jakttradisjoner. Elgbestanden økte betraktelig til ca år 2000. Bestanden var da så stor at ekstra tiltak måtte gjøres. Den er nå i 2019 under kontroll. Problem vi hadde for 5-10 år siden med påkjørsler, elg i byggefelt og landbruksskader er kraftig redusert.

Hjort har nå gjort sitt inntog i Sømna. Man så for seg en eksplosjon i hjortebestanden. Det ble åpnet for hjortejakt i 2005, men det er felt få dyr. Hjorten har nå spredt seg i hele Sømna, så den er ikke så synlig lenger.

Vi har en stor rådyrbestand. Det har vært jaktet rådyr i Sømna i mange år, men potensialet er ikke utnyttet. Mange påkjørsler indikerer at jaktuttaket burde være større.

Mål: Vi skal ha en bærekraftig hjorteviltbestand med minimale konflikter opp mot bilvei, boligfelt og for landbruket. Forvaltningen skal være et samarbeid mellom grunneiere og kommunen.

Visste du at i Sømna:

- ✓ Er det felt 828 elg i perioden.
  - ✓ Er det høstet 111 tonn elgkjøtt i perioden
  - ✓ Var gjennomsnittlig fellingsprosent for elg på 92 % i perioden (Landet 75 %)
  - ✓ Har det blitt jaktet elg i 7550 dager (jegerdager) i perioden
- * Kilde: Hjorteviltregisteret. Tallene gjelder for perioden 2008 - 2018

Tiltak/Delmål:

- Utarbeide, vedta og følge opp 4-årige mål- og avskytingsplaner for å sikre langsiktig og forutsigbar forvaltning.
- Det bør felles flere rådyr.

- Grunneiere skal Involveres mer gjennom økt kunnskap om deres rettigheter/ ansvar. Jegerne må levere inn fellingsrapporter.
- Kommunen skal tildele fellingsstillatelser, koordinere og samordne jakta samt følge opp og utarbeide statistikk mv.
- Kommunens gode samarbeid med storviltområdene samt Sømna Jeger og Fiskerforening skal videreføres.
- Det skal ryddes skog på ubebygde tomter og friareal v/boligfelt slik at elg ikke trekker dit. Det skal også ryddes skog langs vei for å forebygge viltpåkjørsler
- Fallvilt skal følges opp og det skal iverksettes tiltak mot påkjørsler, hage-elg osv. Ettersøksgruppa gjør en meget god jobb og skal videreføres
- Vi er positive til samarbeide over kommunegrensene om viltforvaltning

Elg spiser rips ved Vik Barnehage. Foto: Trond Grønmo

5.1.9 Skog

I Sømna ble det plantet betydelig areal med gran fra 1957 til 1967 - rundt 1.000 dekar pr år. Tilveksten er god og de siste årene har det vært betydelig hogst og inntekter som følge av satsing i denne perioden.

Skog er en langsiktig næring. Det er barnebarna som høster gevinsten av investeringer skogeieren gjør i dag. Derfor påvirkes aktiviteten av politiske holdninger og økonomiske virkemidler. Det har ført til mindre aktivitet i skogen de siste 10-årene.

I dag har vi betydelige skogareal i Sømna som kan bidra til arbeidsplasser, utvikling og muligheter for videreforedling. Det Grønne Skifte bidrar til fornyet interesse for skog siden den binder betydelige mengder CO2 og forebygger en negativ utviklingen av klima. Vi ser stadig nye bruksområder for skogsvirke

Skogen i Sømna eies av en rekke mindre skogeiere som har lite tradisjon for å tenke skog. Vi ser også at mange gårdbrukere må veie nærliggende behov for beite opp mot langsiktige investeringer i skog og klima.

Visste du at i Sømna:

- ✓ Har vi ca 42.400 dekar produktiv skog.
- ✓ Har vi ca 170.000 m³ med granskog i hogstklasse 3 – 5. Hvis vi fortsetter skogplanting kan vi ta ut ca 3.500 m³ med tømmer hvert år i all framtid. Det tilsvarer ca 120 tømmerbiler pr år.
- ✓ Kan videreforedling av skog 10-doble verdien.
- ✓ Binder skogen hvert år ca 13.000 tonn CO₂ ekvivalenter pr år.
- ✓ Tre dekar skog kan binde all forurensing fra 1 bil et helt år.

Tursti på Sømnes. Foto: Tone Sund

Mål: Skog er en del av «Det Grønne Skiftet» og skal prioriteres for å sikre lokal verdiskaping og som et klimaforbereidende tiltak. Vi skal ha minimum 35.000 da produktiv skog i kommunen til enhver tid.

Tiltak

- Skogkontoret skal utføre kontroller, motivere til skogkultur, bidra til skogsveger og bidra til å utløse tilskudd.
- Avtale om kjøp av skogfaglig kompetanse fra Brønnøy videreføres.
- Arbeide for å heve verdien på skog med et Bioenergianlegg basert på flis og videreforedling av skog lokalt.
- Et positivt skogeierlag er viktig for kompetanseheving og fagmiljø og det er viktig å satse på skogdager og fagdager.
- Det skal gjennomføres kurs i bruk av skogbruksplaner og det skal arbeides for tømmerkai på gårdsøya
- Både skogeierlag og kommune skal bidra med positive innspill til politikere/media

5.1.10 Klima/Miljø

Klimagassutslippene må reduseres med minst 50 % innen 2050 for å unngå en temperaturøkning i verden på mer enn 2 grader Celsius. Vi må uansett forvente varmere, villere og våtere vær samt nye sykdommer, planteskadegjørere og fremmede arter.

Jordbruk er den viktigste kilden til utslipp av metan og lystgass i Nordland. Det meste av metanutslippet kommer fra fordøyelsen til stor- og småfe samt lagring av husdyrgjødsel. Det meste av lystgassen kommer fra lagring og spredning av husdyr- og mineralgjødsel. Mengdene avhenger av jordbearbeiding, grøftetilstand, vekst, oksygeninnhold, jordtemperatur og spredemetode.

En økende befolkning øker verdens matbehov. I Nordland fører klimaendringene sannsynligvis til økt produksjonsevne mens den svekkes andre steder i verden.

Det er ikke mulig å produsere mat uten klimautslipp, iallfall ikke med dagens teknologi. Da blir det vårt ansvar her i Sømna å utnytte teknologiske og agronomiske muligheter til å produsere mat med minst mulig utslipp av klimagasser.

Visste du at:

- ✓ Fram mot år 2100 vil temperaturen i vår region vil øke med 3-4 grader C og nedbøren, som har økt med 20 % de siste hundre år, vil øke med ytterligere 20 %. Det ventes mer ekstremvær og mye nedbør. Havnivået i Sømna forventes å øke med ca 46 cm. (Kilde: Cicero (NF-rapport 7/2010))
- ✓ Sømna kommune slapp i 2017 ut totalt 30.126 tonn CO2 ekvivalenter. Av dette kommer 17.930 tonn CO2 ekvivalenter fra jordbruk. Skog i Sømna binder ca 13.000 tonn CO2-ekvivalenter pr år (kilde: Miljødirektoratet)
- ✓ Produksjon av 1 kg storfekjøtt i Sør-Amerika gir 4-6 ganger større utslipp av klimagasser enn om kjøttet blir produsert i Norge – da er det ikke tatt hensyn til transport (FAO-rapport 2013). (Snitt Sør-Amerika: 70 kg CO2 ekvivalenter pr kg storfekjøtt – Snitt Norge 17 kg og det er målt ned mot 11 kg på enkelte bruk i Norge)

Viksjøen ved storflo og kraftig vind. Foto: Nils Nyborg

Mål: Vi skal øke landbruksproduksjonen i Sømna og utnytte ny teknologi og agronomiske grep som gjør at vi samtidig reduserer nærings klimaavtrykk.

Tiltak/Delmål:

- Økt grovforkvalitet gir økt ytelse pr dyr. Færre dyr gir redusert metanutslipp. Bedre grovfor gir mindre bruk av kraftfor som også er gunstig.
- Drenering, profilering, jordarbeiding og erosjonsforebygging samt tiltak for å unngå jordpakking er vinnvinn-tiltak både for produksjon og miljø
- Drøvtyggerfôr som reduserer produksjon av metangass i vomma
- Forebygge plast- og annen forurensing fra landbruk i kulturlandskapet.

- Økt skogplanting
- Bekjempe fremmede uønskede arter – planter/dyr/insekter mv
- Mer presisjonsjordbruk, digitalisering og robotisering forebygger jordpakking og avrenning samtidig som innsatsfaktorene utnyttes optimalt og avlingsmengden øker.
- Økt lagerkapasitet og miljøvennlige spredemetoder for husdyrgjødsel. Samarbeid premieres. Kompetanseheving hos landbruksnæringa om miljømessige sammenhenger og muligheter.
- Bidra til at gårdbrukerne har så god økonomi at de kan ta i bruk mer miljøvennlig teknologi, eks traktorer, maskiner, redskap ol.

Styrtregn og store nedbørsmengder på kort tid kan bli normalt framover. Brekkeidet med kanalene fylt av regnvann. Foto: Nils Nyborg

5.1.11 Knoppskyting fra landbruket

Den tradisjonelle landbruks- og skogbruksproduksjon kan være utgangspunktet for knoppskyting i næringa.

Det handler om å bearbeide og videreforedle råvarer eller tjenester og omsette disse ut i markedet. Reiselivet etterspør særlig opplevelser innen lokal mat, gårdsopplevelser, historiefortelling, håndverksprodukter, osv.

Dette markedet er spesielt kjøpesterke og kvalitetsbevisste. Det har tidligere vært produksjon i stor skala av frukt og grønt i Sømna, der store deler av produksjonen ble lagret ved grønnsakslagret på Berg før det ble solgt ut i markedet.

Å utvikle nye tjenester og produkter fra landbruket krever kunnskap og kapital.

Mål: Landbrukets ressurser utnyttes og videreforedles slik at det skaper lokale arbeidsplasser.

Tiltak/ Delmål:

- Kommunen skal ta initiativ til fagmøter innen produksjon av frukt, bær, potet og grønnsaker, samt se på mulighetene for å øke aktiviteten knyttet til grønnsakslagret på Berg.
- Kommunen skal ta initiativ til utvikling av gårdsopplevelser og koble disse opp mot reiselivsnæringen.
- Kommunen skal bistå med rådgivning, utforming av søknader og støtte gjennom næringsfondet til knoppskyting med utgangspunkt i landbruk og skogbruk.
- Prioritere utviklingsprosjekter som fremmer landbruket og omsetning/verdiskaping i næringa som f.eks. «Lam fra Helgeland», Biogass og bioenergi.

På Øyan hos Tove Wærstad og Anders Moen finner vi en av Nord-Norges største sortshager med epler, plommer, kirsebær, rips, bringebær og mye mer.

Foto: Nils Nyborg

5.1.12 Utrede biogassanlegg

Biogassproduksjon er et godt tiltak for å redusere klimagassutslipp, og kan dessuten minske utslipp som gir lokal forurensing. I biogassanlegg omsettes nedbrytbart organisk materiale (substratet) til biogass, som er en blanding av metan (60 %) og karbondioksid (40 %), i tillegg dannes mindre mengder med hydrogensulfid og ammoniakk. Prosessen foregår anaerobt, det vil si uten tilgang på oksygen. Ikke nedbrytbart materiale og nedbrytbart materiale som ikke omsettes, vil bli igjen i bioresten.

Biogass kan brukes til oppvarming, produksjon av elektrisitet eller som drivstoff på kjøretøy (etter oppvarming, 97 % metan). Bioresten brukes som gjødsel eller jordforbedringsmiddel.

Reduserte utslipp av klimagassen metan og lystgass fra lagring/håndtering av husdyrgjødsel, kan realiseres ved en etablering av biogassanlegg i kommunen. Biorest vil langt på vei kunne erstatte bruken av kunstgjødsel og derved gi redusert utslipp ved produksjon/transport av kunstgjødsel.

Kommunen er i ferd med å gjennomføre et forprosjekt som har til formål å utrede mulighetene for anvendelse av husdyrgjødsel som en ressurs. Konklusjonen vil beskrive forutsetningene som må ligge til grunn for å lykkes med en etablering i liten eller stor skala.

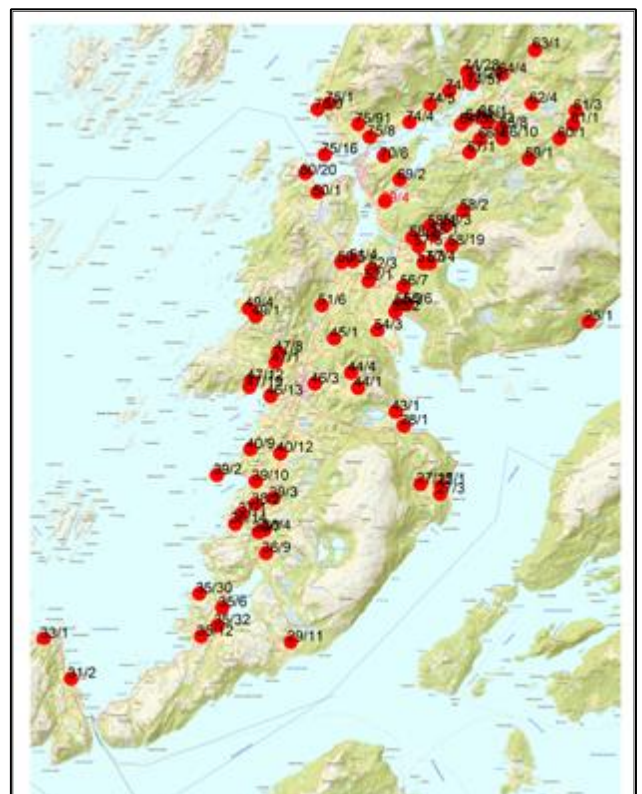
Mål: Konklusjon fra forprosjektet vil legge føringer for den videre satsingen.

Tiltak:

- Sluttrapport som beskriver disse punktene:
  - Basert på det valgte businesscase foretas en kvalitetssikring av forutsetninger på

investeringsnivå, driftskostnader og inntektsgrunnlag med vurdering av risiko for disse. Best case/worst case 2

- Forslag til forretningsmodell, herunder vurdering av partnerskap og lønnsomhetsvurderinger.
  - Om mulig, forslag til finansieringsstruktur. Eventuelt synliggjøring av udekket finansieringsbehov.
  - Eventuelle vurdering av sirkeløkonomiske potensialer
  - Forslag til videre aktiviteter for realisering.
- Avklare nytt eierskap til prosjektet

Kartet viser gårdsbruk som produserer husdyrgjødsel pr januar 2018. Vi har nok husdyrgjødsel til å lage Biogas som dekker hele kommunens energibehov.

5.2 Industri -og transportnæringen

Slåttøy Transport AS frakter all melk fra Saltfjellet til Sømna og har 50 sjåførere i arbeid. Bilde fra Sund. Foto: Tone Sund

Industriarbeidsplasser i Sømna har stor betydning da de sysselsetter mange både fra Sømna og nabokommunene. De største bedriftene er Tine meierier med 35 ansatte, Akva Group Land Based med 70 ansatte og Hans Ivar Sløttøy Transport AS med ca.70 ansatte. Industribedriftene kjøper og selger varer og tjenester og er derfor svært viktig for annet næringsliv både som underleverandører og samarbeidspartnere lokalt og regionalt. Fremover blir det avgjørende å skape nye jobber. Utviklingspotensialet kan ligge i å danne et forpliktende klyngesamarbeid mellom flere bedrifter for å bygge langsiktig kompetanse og konkurransefortrinn. Forutsetningen er at bedriftene ønsker vekst og økt verdiskaping.

Kommunens viktigste jobb for industrinæringa er å være tilrettelegger av infrastruktur. Det kan være i form av vann, arealer, bredbånd. I noen sammenhenger vil det også være nødvendig å jobbe tett opp mot myndighetene for å sikre industrien gode rammebetingelser og god infrastrukturpolitikk som gode veier, åpningstider på ferjer og god mobilitet slik at varer og folk kommer raskt frem.

Det finnes ledige industritomter i Sømna kommune. For kommunen som utviklingsaktør er det viktig å være proaktiv slik at interessenter får tilgang på ledige arealer og kan etablere seg raskt. Men også erverve nye næringsarealer som opparbeides og selges videre til næringslivet.

Industriarealet på Berg eies og drives av kommunen. Den fremtidige organiseringen bør vurderes slik at aktiviteten kan økes.

En av hovedutfordringene til denne næringa er å skaffe tilstrekkelig arbeidskraft med kompetanse. Dette omtales nærmere i pkt 3.1.2. rekruttering og kompetanse.

Målsetting:

Industri og transportnæringen i Sømna skal videreutvikles gjennom økt konkurransekraft og innovasjonsevne.

Delmål 1. Å øke konkurransekraften i eksisterende næringsliv ved å forsterke innovasjonsevnen i bedriftene

Tiltak:

- Utvikle klynger eller nettverk mellom bedrifter, der samarbeid skal bidra til økt verdiskaping hos hver enkelt bedrift.
- Oppfordre bedriftene til å bruke FoU-stimuleringsmidler som f.eks. Skattefunn som en del av innovasjonsarbeidet i bedriftene.
- Bidra til å koble Forsknings -og utviklingsinstitusjonene tettere på næringslivet, spesielt knyttet til teknologiutvikling og digitalisering.
- Bidra til aktivitet «Gamle Meieriet» sine lokaler på Berg.

Delmål 2. Sømna kommune skal være proaktiv som tilrettelegger for vekst i industrinæringa. Tiltak som kommunen skal bidra med:

- Regulerte næringsarealer skal være lett tilgjengelig og synlige på nett
- God kvalitet på kommunale tjenester som tilførsel av vann, kloakk, bredbånd
- Til enhver tid jobbe for å omsette kommunale næringsarealer til aktører som ønsker å etablere seg.
- Sømna kommune skal erverve arealer som opparbeides til attraktive næringstomter og tilbys videre til næringslivet.
- Jobbe for utvidet åpningstider på alle ferjesamband, men særlig ferjesambandet Holm – Vennesund FV17.
- Fremtidig organisering og eierskap av industrikaia på Berg skal vurderes

5.3 Bygge- og anleggssektoren

Bygge og anleggssektoren består av små bedrifter med flere virksomhetstyper. Alt fra masseuttak og leverandører av masse, utførende bygg og anlegg som f.eks. snekkere, rørleggere, elektrikere, gravearbeid, utleie av maskiner m.m. Det er små frittstående næringsdrivende med få ansatte som fortrinnsvis opererer i et lokalt marked. Blå Bolig er et eksempel på en bedrift som jobber med hele landet som marked, der virksomheten styres fra Sømna.

Bygge- og anleggssektoren er sårbare for konjunkturedringer. I oppgangstider med økt byggeaktivitet er etterspørselen høy og i nedgangstider er kjøpekraften redusert. Sømna kommune er den største byggherren i kommunen og største kjøper av tjenester til de lokale bedriftene i bransjen.

Et særtrekk ved bygg- og anleggsnæringen er at de stort sett får sine viktigste oppdrag gjennom anbud som også setter krav om ulik kompetansegodkjenning hos bedriftene.

Målsetting: Bygge- og anleggssektoren i Sømna skal være konkurransedyktig i anbudprosesser

Tiltak:

- Sømna kommune skal bistå og tilrettelegge for at bransjen kan styrke og tilegne seg rett kompetanse for å vinne anbudprosesser.

Vi har flere snekkerbedrifter i kommunen. Her er Sømna Bygdeservise i arbeid med et fritidshus ved Buvik. Fv: Roy Helge Dahle, Jim Hestås og Dag Bjørnar Grønmo. Foto: Nils Nyborg

5.4 Havbruk

Norsk sjømatnæring er en av Norges raskest voksende næringer som sysselsetter rundt 55.000. Sjømat Norge ønsker å doble verdiskapingen og sysselsettingen innen 2030 gjennom en målrettet satsing på fiskeri, havbruk og sjømatindustri. Hvordan kan Sømna være med på denne satsingen?

Agenda Nord Norge har utført sektoranalysen «Nord-Norge i verdensklasse» der det pekes på fire sentrale ressurser som vil spille en avgjørende rolle for om mulighetsrommet kan fylles for sjømatnæringen i 2030. Disse 4 ressursene er arealer, arbeidskraft og kompetanse, infrastruktur og transport og tilgang på kapital. Økt aktivitet innen havbruk vil kommunens rolle som planlegger og tilrettelegger av arealer være avgjørende.

Sømna kommune er en del av Kystplan Helgeland (KPH) som er en plan for sjøarealene på Helgeland som gir en enhetlig arealforvaltning med like krav og bestemmelser for de deltakende kommunene (11 stk). KPH er en del av kommunenes overordnede styringsdokumenter som gir rammer for utvikling av Helgelandskysten og for forvaltning av arealressursene. Planen skal fungere som en informasjons- og planleggingskilde for kommunens innbyggere, for folkevalgte og administrasjonen i kommunene, for organisasjoner, samt næringsliv og sentrale forvaltningsorganer med flere. KPH skal ivareta Helgelands biologiske mangfold og økosystem, samt forutsigbarhet for næringslivet og tilrettelegge for bærekraftig utvikling for å sikre bosetting og arbeid til innbyggerne på Helgeland. (Kilde: Kystplan Helgeland).

Dagens aktørbilde innen oppdrett og godkjente lokaliteter i Sømna er:

Lokalitet:	Eier/driver:
Jektvika II	MOWI
Klubben	MOWI
Olderbakken	MOWI
Laksvika	Nova Sea
Galten	Sømna Settefiskanlegg

Her ser vi foringsflåten og et par av mærene til MOWI sitt anlegg i Ursfjorden.

Foto: Nils Nyborg

Sømna Settefisk har en lokalitet for settefiskanlegg i Galten med et stort verdiskapingspotensiale som kan gi mange fremtidige arbeidsplasser.

Det drives kun med konvensjonelt oppdrett med åpne merder i Sømna pr i dag. Dette er både kostnadseffektivt og konkurransedyktig. Teknologit utviklingen i næringen handler bl.a. om å finne nye driftsmetoder som kan bidra til en mer miljøvennlig næring på en kostnadseffektiv måte, f.eks. gjennom landbaserte oppdrettsanlegg.

Målsetting: Sømna kommune skal være en god planlegger og tilrettelegger for bærekraftig vekst og utvikling for havbruksnæringa.

Delmål: Sømna kommune skal legge til rette for havbruksnæringa med areal i sjø, på land og sørge for nødvendig infrastruktur.

Tiltak:

- Avsette attraktive og tilstrekkelige areal for havbruksnæringen i kommuneplanens arealdel.
- Konsultere og bruke Kystplan Helgeland som et overordnet styringsverktøy.
- Være en pådriver for at oppdrettsnæringen skal ha fokus på klima og miljø.
- Være positiv til etableringer basert på andre marine arter.

Delmål: Sømna kommune skal bidra til at informasjon om utdanningstilbud innen havbruk når ut til ungdommer som er i et utdanningsløp.

Tiltak:

- Støtte opp om og informere om utdanningstilbud ved bl.a. Val videregående og Norsk Havbruksakademi.
- Samarbeid skole – næringsliv

5.5 Fiskeri

Antall fiskere i kommunen har de siste 30 år ikke vært stor sammenlignet med nabokommunene. I 1983 var det registrert 25 fiskere som hadde dette som hovedyrke og i 2018 var det 11 stk. Nasjonalt sett har strukturordninger over tid ført til en betydelig reduksjon i antall fartøyer og manglende rekruttering til næringa. Erfaringene viser at det er kostnads-krevende å erverve fartøy og redskaper, samt rettigheter i de kvoteregulerte fiskeriene. Lokalt er det også en utfordring at det er langt til fiskemottaket i Brønnøysund.

Et viktig tiltak i Strategisk landbruks- og næringsplan 2010-2013 var å etablere en fiskerihavn ved Viksjøen. Den er etablert og gir muligheter for nye fiskere å etablere seg.

NIVAs marine kartlegging på Helgeland (1590 punkter) juni 2015, viser at i Sømnaområdet utenfor Vennesund var det mye sukkertare i de middels eksponerte områdene i Sømna, med stortare over, der det er mye bølgeslag. I Sømna fant de tett sukkertareskog ned til 15 m og mer glissen ned til 20–22 m. Data er ikke publisert enda.

Vennesund. Foto: Tone Sund

Det er åpnet for forsøkskøsting for kommersiell utnyttelse av tareressursene i sørlige deler av planområdet. Etter en periode med strek nedbeiting er nå store og livskraftige tareskoger på vei tilbake. Interessen for taretråling i fylket vil øke i årene som kommer. Høsting av tare er regulert i Havressursloven, men møter allikevel lokal motstand i planområdet for KPH. Regionrådene i planområdet har bedt om at det utarbeides konsekvensutredning og forvaltningsplan før det iverksettes taretråling i planområdet. Plan og bygningsloven har ikke hjemmel for å lage bestemmelser om taretråling.

Mål: Sømna kommune skal synliggjøre mulighetene for fiskeriyrket overfor ungdom og sikre fiskerihavner for fremtidig satsing.

Tiltak:

- Synliggjøre tilbudet ungdomsfiskeordningen som gir de mellom 12 og 25 år muligheten til å drive fiske i sommerferien.
- Fiskerihavna på Vik skal vedlikeholdes og mudres opp.

5.6 Reiseliv, handel og service

Reiselivsnæringen inkluderer fem bransjer; transport, servering, overnatting, aktivitet/kultur og formidling.

Av disse fem omtaler vi gjerne trioen overnatting, servering og aktiviteter/kultur som opplevelsesbransjen. Reiselivets verdiskaping i Sømna utgjorde i 2016 kr. 9,73 mill og 2017 kr. 10,71 mill. (kilde: visitnorway.no/innsikt). Det utgjør 29 % av regionens totale verdiskaping fra opplevelsesbransjen.

Tall i 1000	Bindal	Sømna	Brønnøy	Vega	Vevelstad	Sum totalt
2016	0,76	9,73	18,71	5,15	2,14	36,49
2017	1,16	10,71	13,57	8,19	3,21	36,84

Utviklingen av Sømna som reisemål må ses som en del av regionssatsingen på reiseliv. Det er utformet en egen strategi for Sør-Helgeland som reisemål mot 2020. Gjestene ser ingen kommunegrenser, derfor er det viktig at tilbudene og opplevelsene som tilbys henger sammen i hele regionen slik at det blir en positiv opplevelse for gjesten. Det gjelder alt fra transport, opplevelser, aktiviteter, overnatting til det ordinære servicetilbudet på reisemålet. Turistene er også brukere av fellesgoder som turløyper, parkeringsplasser, offentlige toaletter, strender osv. Dette er vanligvis også nyttige for lokalbefolkningen og gjør et sted attraktivt også som bo- og arbeidssted. Lokale ideelle aktører som f.eks. turlag, idrettslag kan være viktige aktører for å bygge og drifte fellesgodetiltak.

Gjestene søker trivelige steder som innehar gode opplevelser og tilbud som treffer dem rett i hjertet.

Gjestene besøker ofte steder ut i fra interesse og behov. Vi kan dele disse opp i:

- Utendørs aktiviteter (f.eks. padling, vandring, sykling)
- Kulturinteressert (f.eks. lokal kultur, historie, kunst)
- Lohas (livsstil innen helse og bærekraft - bærekraftig økoturisme, interesse for økologi, geologi, og lokalprodusert mat)
- Lokalmat

Fra bakekurs ved Sømna Bygdetun hvor vi også finner kommunens turistinformasjon. Her ser vi Tove Rørmark og Grete Anna Haugen. Foto: Tone Sund

Hva man kan oppleve på et sted, er altså blitt førende for de fleste valg av reisemål. Dette betyr at det er et steds natur- eller kulturgitte kvaliteter og opplevelsesmuligheter som danner stedets attraksjonskraft og verdi som reisemål, og som igjen danner grunnlaget for den lokale næringsaktiviteten. Disse er trafikkskapere, mens andre tilbud (for eksempel et stedlig handelstilbud) blir trafikknýttere. Ferie- og fritidsreisende etterspør totalopplevelser, altså sammensatte produkter bestående av servering, overnatting, transport og ulike former for aktiviteter.

Det betyr at totalproduktet gjerne er ulike koblinger av varer og tjenester produsert av mange bedrifter i ulike næringer og bransjer. I en slik forståelse er det viktig å forholde seg til begrepet "reason-to-go", eller grunnen til at reisen til et gitt sted foretas.

I Sømna er det få opplevelsestilbud som er utviklet og satt i system overfor ulike målgrupper. Det mest velutviklede tilbudet er overfor fisketuristene. For å oppnå flere besøkende gjennom hele året, kreves det systematisk arbeid og vilje fra aktørene til å utvikle salgbare opplevelser. Man kan se på naturen, landskapet, historien og kulturen som råvarer for reiselivet. For å oppnå økt verdiskaping må man foredle råvaren til opplevelser og tjenester som kan selges.

Her ser vi resepsjonen ved Bjørnvika Natursenter som er en av reiselivsbedriftene som har spesialisert seg innenfor fisketurisme. Foto: Tone Sund

Fellesgoder i reiselivet:

Fellesgoder kan grovt sett deles inn i to hovedtyper:

1. Fellesgoder som er nyttige og synlige for aktørene på destinasjonen f.eks.
  - Felles markedsføring/destinasjonsprofilering
  - Opplæringstiltak/kompetanseheving
  - Bookingsystemer
  - Kunnskap, f.eks gjesteundersøkelser
2. Fellesgoder som er nyttige og synlig for lokalbefolkning, gjester, f.eks:
  - Åpne festivaler og arrangementer
  - Løypereparering
  - Skilting og merking av stier
  - Kart
  - Forskjønning og vedlikehold av fellesområder
  - Offentlige WC-er, parkeringsplasser, rasteplasser.

Destinasjonsselskapet på Helgeland v/ Helgeland Reiseliv ivaretar fellesgodene som beskrevet i punkt 1. Sømna kommune har inngått en serviceavtale med selskapet og betaler årlig kr. 155.856,-Sømna kommune er også medlem i Foreningen Kystriksveien som gjennom Kystriksveien Reiseliv gjør noe av de samme oppgavene. Dette til en årlig kostnad på kr. 55.000,-.

De siste 5 årene har det vært en stor endring ved at kundene overtar markedsføringen. Kundene bruker sosiale media til å fortelle sine «venner» om de gode og dårlige opplevelsene. Dette oppleves som mer troverdig enn betalt reklame. Hva betyr det? Det er store muligheter for positiv markedsføring hvis bedriftene leverer kvalitet og gode opplevelser og det er store muligheter for negativ markedsføring hvis reiselivsnæringa ikke leverer ift forventningene. Leveransen er viktigere enn noen sinne.

Fellesgoder som beskrevet i punkt 2 har stor betydning for lokalbefolkning og næringsvirksomhet i kommunen. God kvalitet på fellesgodene legger grunnlaget for fremvekst av lokal reiselivsnæring i form av at gjester kommer for å oppleve natur og kulturgoder. Infrastruktur som f.eks. rasteplasser og offentlige WC-er er det kommunen som tilrettelegger og drifter. Steder som er tilrettelagt av kommunen er Kvennvika på Kvaløya, Nordstrømmen og Sørstrømmen på Berg. Alle er statlig sikra friluftsområder. Driftsutgiftene er årlig kr. 150.000,-. I tillegg jobber kommunen med skilting og merking av stier

Trenden har vist at stedene også blir benyttet til fricamping for bobiler, campingvogn og telting. Allemannsretten innebærer at alle kan ferdes fritt i norsk natur og er regulert i friluftsløven. Camping langs private veier, på rasteplasser, langs strender, på offentlige parkeringsplasser går på bekostning av kommersielle aktører som mister inntekter.

Målsetting: Reiselivsnæringa skal utvikle salgbare opplevelser som skal bidra til økt tilstrømming og verdiskaping totalt sett.

- Bedriftene må være fremtids- og markedsrettet i sin foredling av natur og kulturressurser
- Tilbudene innen reiseliv skal ha fokus på bærekraft med berikende natur- og kulturopplevelser, tilrettelagt av ansvarlige reiselivsbedrifter med omsorg for sine gjester, miljøet og lokalsamfunnet de er en del av.
- Satsingsområde er innenfor det etablerte ferie- og fritidsmarkedet, der baseferie med lengre oppholdstid pr gjest er en av hovedmålsettingene. Men Sømna skal også ta andeler av kortferiemarkedet, kurs/konferanse m.m., og nye temabaserte opplevelser.

Delmål 1: Styrke samarbeidskulturen mellom bedriftene

Tiltak:

- Arrangere møtepunkter/arenaer mellom reiselivsbedriftene inkl. service og handelsnæringen.
Ansvarlig: Kommunen
- Bli kjent ved å besøke hverandres bedrifter
- Bli enige om felles ambisjonsnivå og målsettinger for samarbeidet.

Delmål 2: Utvikle salgbare opplevelser basert på Sømna natur og kultur.

Tiltak:

- Kurs innen opplevesutvikling (Sømna kommune i samarbeid med næringa)
- Kurs innen Vertskap og servicenivå (Sømna kommune i samarbeid med næringa)
- Definere universalhistorier, grunnhistorier og enkelthistorier som skal «selge» Sømna.
- Utvikle og definere «Best of Sømna» - velge ut 5 salgbare opplevelseskonsepter som skal lanseres i markedet. (Sømna kommune i samarbeid med næringa og reiselivsselskapene)
- Etablere bookbar sykkelutleie (Helgeland Museum)
- Hjelp gründerere med å utvikle gode opplevesestilbud (Sømna kommune og reiselivsselskapene).

En skoleklasse som får oppleve spenningen med Costereeng. Med våtdrakt gjorde det ikke noe at det var kaldt i sjøen. Foto: Tone Sund

Delmål 3: Synliggjøre tilbudene som finnes i Sømna hele året

Tiltak:

- Oppdatert informasjonspermer på alle overnattingsanlegg, spisesteder, turistinfo og andre servicesteder i kommunen.
- Ta i bruk sosiale media for å synliggjøre tilbudene innen opplevelser og arrangementer (kommunen og reiselivsselskapene)
- Utvikle Nettside «Opplev Sømna»
- Kurs i sosiale media – målgruppe kommunen, næringslivet, arrangører av kulturarrangementer, frivillige lag og foreninger.

Delmål 4: Vi skal utvikle noen møtepunkter med Sømnas natur og kultur

Tiltak:

- Turkart Sømna – I samarbeid med Trollfjell Friluftsråd skal vi utvikle et turkart for hele Trollfjell som Sømna er en del av.
- I samarbeid med frivillige lag og foreninger skal turløypene i kommunen til enhver tid være merket etter den nasjonale merkemalen.
- Utvikle «Gamle Vik» og Berg til et viktig møtepunkt for turister gjennom et eget stedsutviklingsprosjekt.
- Utrede og iverksette tiltak for at Vennesund kan bli et bedre «første møte med Sømna» og informasjonspunkt. Dette skal ses i sammenheng med Sør-Kvaløya.
- Sundshopen skal utvikles som en attraksjon langs Nasjonal Turistveg. Oppstart i 2020. Tiltaket gjennomføres i samarbeid med Statens Vegvesen, grunneiere og Sømna kommune.

Delmål 5: Sømna kommune skal jobbe frem en tiltaksplan for fellesgodene, både knyttet til nye infrastrukturtiltak, drift og vedlikehold av eksisterende og gode finansieringsløsninger.

Tiltak:

- Revurdere medlemskap i Helgeland Reiseliv og Foreningen Kystriksveien
- Ta stilling til nye tilrettelagte rasteplasser og hvordan de skal driftes og vedlikeholdes.
- I samarbeid med Trollfjell Friluftsråd skal det utvikles en turløypeplan for Sømna.
- Vurdere frivillig betalingsordning av fellesgoder (toaletter, parkeringsplasser)

Foto: Tone Sund

6. Ansvarsfordeling

I prosessen har vi hatt bransjemøter hvor næringslivet selv har spilt inn tiltak det er behov for. De har også vært åpne for selv å ta ansvar for mange av tiltakene. Det har vært et mål å lage en plan for hele Sømna, ikke bare for organisasjonen Sømna, slik at kommune og næringsliv drar i samme retning.

I tillegg til lista nedenfor vil selvfølgelig den enkelte næringsdrivende ha et meget stort ansvar enten vi snakker, skogeier, husdyrbruker, rørlegger, entreprenør, rådgiver, fisker el. I de fleste tilfelle vil det være den næringsdrivende som er avgjørende for at tiltakene blir gjennomført og vi andre som står på lista er hjelpere på veien.

Forkortelser

LK	Landbrukskontoret i Sømna (inkl sekretær for viltsaker)
FN	Fagleder Næring i Sømna
Skogktr	Skogkontoret
Teknisk	Teknisk enhet i Sømna
Komm	Kommunen generelt med ordfører, rådmann og andre
K-styret	Kommunestyret i Sømna
LN	Landbruksnemnd/Uvalg for landbruk
NS	Næringsstyret/ utvalg for næring
VN	Viltnemnd / utalg for vilt
Planutvalg	Planutvalget i Sømna
NLR	Norsk landbruksrådgivning
NLT	Norske landbrukstjenester
SVS	Sømna og Velfjord skogeierlag
Vetr	Veterinærene i Sømna
Bondelag	Sømna bondelag
SO	Storviltområdene for Lysingen og Sørbygda
PL	Produsentlaget
Samvirke	TINE, NORTURA
Mattilsyn	MT
Rektor Vik	
FK	Felleskjøpet

* Når planen skrives er det ikke vedtatt hvilken politisk struktur kommunen skal velge fra 2020. Da utgår betegnelsene styre, råd og nemnd ut og skal erstattes av utvalg. Det diskuteres også om noen utvalg kan slås sammen.

Landbruk - Generelt

Tiltak/ Delmål	Ansvar
<ul style="list-style-type: none"> • Bevare små og mellomstore bruk som grunnlag for bolyst, landbruk og tilleggsnæring 	<ul style="list-style-type: none"> • LN
<ul style="list-style-type: none"> • Bidra til samarbeide om maskiner, beite, utmarkstiltak, vilt, gjødsel mv. 	<ul style="list-style-type: none"> • LK, NS, NLR
<ul style="list-style-type: none"> • Infrastruktur med veg, vann, internett og mobildekning må være bra i hele kommunen. Viktig at en utbygging ikke blokkerer for en annen. 	<ul style="list-style-type: none"> • K-styre, Teknisk
<ul style="list-style-type: none"> • Bevare små og mellomstore bruk som grunnlag for bolyst, landbruk og tilleggsnæring 	<ul style="list-style-type: none"> • LN
<ul style="list-style-type: none"> • Det skal være positiv fokus på landbruk i skole og barnehage – feks. inn på tunet, gårdsbesøk, kjøkkenhager 	<ul style="list-style-type: none"> • Rektor Berg/Vik, Barnehagestyrer, K-styre
<ul style="list-style-type: none"> • Næringa sitt omdømme må heves gjennom positive medieomslag, åpen gård, attraktive kulturlandskap ol 	<ul style="list-style-type: none"> • Bondelag, LK, + andre
<ul style="list-style-type: none"> • Opprettholde de gode hjelperne til landbruket enten det er entreprenører, elektrikere, rådgivere, regnskapskontor, snekkere, landbruksverksteder eller andre. 	<ul style="list-style-type: none"> • FN, NS, K-styre, Teknisk
<ul style="list-style-type: none"> • TINE-meieri avd Sømna skal ha så gode lokale forhold at vi sikrer fortsatt drift og utvikling. 	<ul style="list-style-type: none"> • K-styre, Teknisk, FN
<ul style="list-style-type: none"> • Økologisk landbruk skal utvikles i tråd med sentrale satsinger på området. 	<ul style="list-style-type: none"> • NLR, LK

Landbruk - Gårdbrukeren

<ul style="list-style-type: none"> • Styrke det gode fagmiljøet gjennom samarbeidstiltak og arrangement som bondepub /møter / fagdager / studieturer mm 	Bondelag og LK
<ul style="list-style-type: none"> • Heve gårdbrukerens kompetanse innenfor: daglig drift, ledelse, økonomi, sentrale føringer, nye muligheter ol f.eks Agrofram, Etablererkurs mv 	(bondelag, NLR, FN, samvirke, LK, andre)
<ul style="list-style-type: none"> • Støtte opp rundt generasjonsskifter gjennom: <ul style="list-style-type: none"> ○ Fagmøter for unge/nye gårdbrukere 	Bondelag, LK
<ul style="list-style-type: none"> ○ Besøk hos nye gårdbrukere 	Bondelag, LK
<ul style="list-style-type: none"> ○ Støtte via næringsfondet til bistand før/under og etter overdragelse av gårdsbruk eller annen næringsvirksomhet for å kunne ta gode valg. 	LK,
<ul style="list-style-type: none"> • Bistå m /kontrakter, leieavtaler, støtteordninger, midler fra IN osv 	LK, FN
<ul style="list-style-type: none"> • Opprettholde gruppa for å forebygge dyreverntragedier 	LK, NLR, Mattilsyn
<ul style="list-style-type: none"> • HMS-fokus: 0-visjon på skader innen landbruk. 	NLT, NLR
<ul style="list-style-type: none"> • Ferie og fritid skal sikres gjennom god tilgang på landbruksvikar, avløsere og flere avløseringer. Avløserne skal få tilbud om kurs (språk, førerkort og utdanning) og lærlingeordningen skal nyttes. 	NLT
<ul style="list-style-type: none"> • Større andel av tilskudd til ferie og fritid skal brukes samt at refusjon for sykeavløsning skal skje raskt og korrekt 	NLT, LK
<ul style="list-style-type: none"> • Jevnlige fagmøter om avløsning 	NLT

Landbruk - Jordbruksareal

<ul style="list-style-type: none"> • Dyrka og dyrkbar jord skal brukes til landbruksformål. Dette skal sikres ved: <ul style="list-style-type: none"> ○ Meget restriktiv behandling av reguleringsplaner og søknader om omdisponering. 	(LN, ,Planutvalg)
<ul style="list-style-type: none"> ○ Å utrede økte kostnader for utbygger ved omdisponering/nedbyggig av jordbruksareal. F.eks.:flytting av matjord, nydyrke tilsvarende areal, innføre jordbank ol. 	LK, LN

○ Følge opp jord ute av drift	LK, LN
• Det åpnes for en begrenset omdisponering av dyrkajord til gang og sykkelvei.	K-styre, LN
• Gårdbrukeren skal i størst mulig grad eie jorda han driver. Leid jord skal være på minimum 10-årige skriftlige jordleieavtaler.	LK, LN
• Avlingsnivået skal økes gjennom rådgivning samt bistand til planer for drenering, forebygge erosjon, gjødsling ol.	NLR, LK
• Det skal motiveres til økt dyrking av grønnsaker, poteter, frukt, bær, korn ol. Spesielt av produkt som kan videreføres lokalt	NLR, LK
• I Sømna er vi positive til nydyrking, også av egnet myrareal.	LK, LN

Landbruk – kommunalt landbrukskontor

• I politiske organ som behandler landbruks- og viltsaker skal bondelag og viltinteresser være representert.	K-styre
• Bo og driveplikt skal håndteres strengt i Sømna. Boplikten skal i utgangspunktet være personlig, dvs det er eier som skal bo på eiendommen.	LN, LK
• Det skal arbeides for best mulig arrondering. Vi anser at kjøp og leie av jord innenfor kommunens grenser gir driftsmessig gode løsninger.	LN, LK
• Vi aksepterer fradeling av kårboliger nær tun, forutsatt at de drifts- og miljømessige ulempene ikke blir for store.	LN, LK
• Bosetting i alle deler av kommunen vurderes som positivt, forutsatt at det ikke beslaglegges dyrkajord eller fører til drifts og miljømessige ulemper. I delingssaker og reguleringsplaner må tomteeier opplyses om at det foregår normal landbruksaktivitet i området.	LN, Planutvalg, K-styre, LK, Teknisk
• Kompetanse/kapasitet ved Landbruks- og næringskontor skal opprettholdes og det skal være et aktivt og behjelpelig LK i Sømna.	K-styre
• Vi er positive til interkommunalt samarbeide om landbruk.	K-styre
• LK skal prioritere oppgaver som utløser tilskudd/støtte/refusjoner til næringa	LK, LN
• Bosetting i alle deler av kommunen vurderes som positivt, forutsatt at det ikke beslaglegges dyrkajord eller fører til drifts og miljømessige ulemper. I delingssaker og reguleringsplaner må tomteeier opplyses om at det foregår normal landbruksaktivitet i området.	K-styre, LN, Planutvalg

Landbruk - Husdyr

• Sømna skal øke sin andel av fylkets melkeproduksjon	
• Kommunen skal bidra til at TINE-meieri avd Sømna samt andre bedrifter som yter tjenester til landbruket eller tar imot produkt fra landbruket opprettholdes	K-styre, Teknisk, FN
• Veterinærvaktsamarbeid m Bindal skal videreføres	K-styre, LK
• Det skal legges til rette for utbygging av driftsbygninger også på små og mellomstore bruk.	Bondelag, LN, LK
• Økt fokus på smittevern	NLT
• Avløserkurs i 9. og 10 klasse hvert andre år	NLT, (Rektor Vik)

Landbruk – Beite/utmark/friluftsliv

• Følge opp beitebruksplan for Sømna.	LK, bondelag, husdyrbrukere mv
• Midler til Spesielle miljøtiltak skal fremme utmarksbeiting og forebygge konflikter gjennom støtte til:	
○ Digitale gjerder, radiobjeller ol. (eks Nofence)	LN, LK
○ Port/Le samt «Vær varsomplakater» der stier krysser beite.	LN, LK
○ parkeringsplass ved turstier.	LN, LK
• Stelle beitene bedre slik at de gir større avling. Beiteslipp bør skje tidligere siden økt temperatur og vår med mye lys gir tidligere vekststart.	NLR, Husdyrbrukere
• Tilrettelegge for friluftsliv og forebygge konflikter ved at stier og løyper følger nasjonale standarder og at motorferdsel i utmark skjer i ordnede former	Grunneier, DNT, Friluftsråd, Komm

Landbruk – Jakt og vilt

• Lage /vedtak 4-årige mål- og avskytingsplaner	LK , SO
• Oppfølging av 4-årige mål og avskytingsplaner	Grunneier , SO
• Økt kunnskap om at grunneiers rettigheter/Ansvar	SO, LK
• Levere inn fellingsrapporter	Jegere
• Fellingstillatelser, koordinering, samarbeid, oppfølging, statistikk osv. (LK)	LK
• Fallvilt, tiltak mot påkjørsler, tiltak mot hage-elg osv.	LK
• Sekretær for viltnemnda	LK
• Rydde skog på tomt/areal v/boligfelt slik at elg ikke trekker dit	LK
• Samarbeide over kommunegrensene om viltforvaltning	LK
• Rydde skog langs vei for å forebygge vilt påkjørsler	LK

Landbruk – Skog

• Kontroll, skogkultur og skogsveger	• Skogktr
• Avtale om kjøp av skogfaglig kompetanse fra Brønnøy videreføres.	• K-styre
• Kommunen skal motivere og formidle tilskudd	• Skogktr
• Bioenergianlegg basert på flis	• SVS, Komm, Tine, Skogktr
• Kompetanseheving / fagmiljø	•
○ Skogdager/fagdager	SVS, Skogktr
○ Kurs i bruk av skogbruksplaner	SVS, Skogktr
○ Tømmerkai på gårdsøya	SVS, Skogktr
• Være aktiv næringsaktør mot politikere/media	SVS, Skogktr, Komm

Landbruk – klima og Miljø

<ul style="list-style-type: none"> Økt grovforkvalitet gir økt ytelse pr dyr. Færre dyr gir redusert metanutslipp. Bedre grovfor gir mindre bruk av kraftfor som også er gunstig. 	NLR
<ul style="list-style-type: none"> Drenering, profilering, jordarbeiding og erosjonsforebygging samt tiltak for å unngå jordpakking er vinnvinn-tiltak både for produksjon og miljø 	NLR, LK
<ul style="list-style-type: none"> Drøvtyggerfôr som reduserer produksjon av metangass i vomma 	FK, Tine, Forskere
<ul style="list-style-type: none"> Økt skogplanting 	SVS, Skogktr
<ul style="list-style-type: none"> Bekjempe fremmede uønskede arter – planter/dyr/insekter mv 	LK, NLR
<ul style="list-style-type: none"> Presisjonsjordbruk, digitalisering og robotisering forebygger jordpakking og avrenning samtidig som innsatsfaktorene utnyttes optimalt og avlingsmengden øker. 	NLR,
<ul style="list-style-type: none"> Økt lagerkapasitet og miljøvennlige spredemetoder for husdyrgjødsel. Samarbeid premieres. 	NLR, LK
<ul style="list-style-type: none"> Kompetanseheving hos landbruksnæringa om miljømessige sammenhenger og muligheter. 	NLR
<ul style="list-style-type: none"> Bidra til at gårdbrukerne har så god økonomi at de kan ta i bruk mer miljøvennlig teknologi, eks traktorer, maskiner, redskap ol. 	Bondelaget

Landbruk - Knoppskyting

<ul style="list-style-type: none"> Fagmøter innen produksjon av frukt, bær, potet og grønnsaker, samt se på mulighetene for å øke aktiviteten knyttet til grønnsakslagret på Berg. 	<ul style="list-style-type: none"> NLR, FN,LK, Grønnsaklager
<ul style="list-style-type: none"> Kommunen skal ta initiativ til utvikling av gårdsopplevelser og koble disse opp mot reiselivsnæringen. 	<ul style="list-style-type: none"> FN
<ul style="list-style-type: none"> Kommunen skal bistå med rådgivning, utforming av søknader og støtte gjennom næringsfondet til knoppskyting med utgangspunkt i landbruk og skogbruk. 	<ul style="list-style-type: none"> FN
<ul style="list-style-type: none"> Prioritere utviklingsprosjekter som fremmer landbruket og omsetning/verdiskaping i næringa som f.eks. «Lam fra Helgeland», Biogass og bioenergi. 	<ul style="list-style-type: none"> FN, LK, K-styre, NLR

7. Prosjekt / tiltak som krever ekstra midler utover kontorets arbeidskraft og ressurser:

I planen har vi satt opp en rekke tiltak og aktiviteter som skal foregå i planperioden. De fleste av tiltakene forutsetter at administrasjon og politikere utfører oppgaven med den kompetansen og kapasiteten vi har tilgjengelig slik at det ikke medfører økte utgifter for kommunen.

Andre oppgaver vil kreve større innsats over lengre tid eller tilgang til ekstern kompetanse. Noe vil være kartlegging-, utredning- og mobiliseringsoppgaver som i mange tilfelle tilrettelegges som prosjekt. Her vil det påløpe kostnader utover det som ligger i driftsbudsjettet.

Det vil bli jobbet med å skaffe ekstern finansiering, men noe kostnader må bakes inn i budsjettet. De fleste eksterne finansieringskilder krever også at kommunen stiller med egenkapital i form av egeninnsats eller penger. Nedenfor er en oversikt over en del slike oppgaver.

Prosjekt/ tiltak	Beskrivelse	Tids- punkt	Kostnad	Finansiering
Prosjekt innen husdyrgjødsel	Håndtering og spredning av husdyrgjødsel blir en utfordring de nærmeste årene. Ny gjødsselforskrift vil kreve økt krav til større lagringskapasitet. Samarbeid: bondelag, NLR og LK	2021	420.000	Skjønnsmidler, BU-midler, Innovasjon Norge, SMIL-midler, egeninnsats
Beitekartlegging	Faglig vurdering av beiteressurser i regi av NIBIO.	2020 og 2021	150.000,-	Bondelag, Kommunen SMIL-midler
Agrofram	Kurs for bonden som bedriftsleder	2020 og 2021	100.000,-	Innovasjon Norge, Sømna kommune
Etablererkurs	Etablererkurs for gründere – regionalt	2020	25.000,-	Kommunale næringsfond Kommunene på SH. Egenandel.
Avløserkurs	Kurs for 9. Og 10. Klasse annet hvert år.	2020	10.000,-	Kommunale næringsfond
Inspirasjonsseminar	Arrangeres årlig for bønder	Årlig	60.000,-	Helgeland Sparebank, Sømna Bondelag Egenandel
Fagdager, studietur lokalt og regionalt	Utgifter til husleie, foredragsholdere, servering, 4 til 5 samlinger pr år	Årlig	35.000,-	Sømna kommune

Prosjekt/tiltak	Beskrivelse	Tids- punkt	Kostnad	Finansiering
Seminar Design Thinking	Arrangere et seminar om Design Thinking	2020	2000	Kommunalt næringsfond
Treff ungdom, studenter	Invitere utflytta ungdommer/studenter til treffpunkt for å informere om tilbud og jobb i kommunen.	2020	7000	Kommunalt næringsfond
Kurs	Kurs om hvordan bruk av film i markedsføring av din bedrift, f.eks ved ledig stillinger	2020	15.000,-	Egenandel, Kommunalt næringsfond
Velkomstpakke	For tilflyttere som presenterer tilbudene i kommunen.	2021	10.000,-	Sømna kommune/ kommunalt næringsfond
Hele Helgeland	Rekrutteringsprogram for Helgeland i regi av Kunnskapsparken Helgeland	2020	25.000,-	Sømna kommune
Fagdager, bransjemøter osv	Utgifter til servering, møtelokaler, foredragsholdere. 4 til 5 møter i året	Årlig	35.000,-	Sømna kommune
Div. kurs for reiselivsnæring	Opplevelseskurs ,vertskapskurs	2020	0	Innovasjon Norge og deltakeravgift
Den gode historien om Sømna	Samle inn og få skrevet de gode historiene i Sømna som kan brukes til guiding	2020	25.000,-	Helgeland Museum og Sømna kommune
Opplev Sømna	En nettside for opplevelsesnæringen/ næringslivet	2020	10.000,-	Kommunalt næringsfond
Kurs	Kurs i sosiale media	2020	0	Egenandel
Turkart	Turkart for løypene i Sømna	2021	25.000,-	Sømna kommune

NOTATER:

